

De wonderbare levensgeschiedenis van den grootsten man, die ooit dezen aardbodem heeft betreden.

<https://hdl.handle.net/1874/350908>

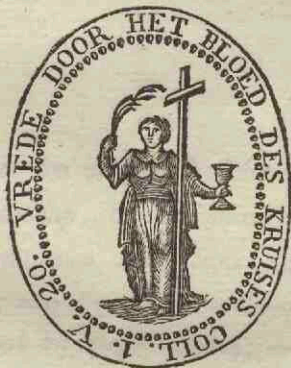
gec. (11)

DE WONDERBARE
LEVENSGESCHIEDENIS

VAN DEN
GROOTSTEN MAN,

DIE OOIIT DEZEN AARDBODEM HEEFT BETREDEN.

ACHTSTE DRUK.

TE ROTTERDAM,
bij M. WIJT & ZONEN,

Drukkers van het Nederlandsche Zendinggenootschap.

1834

No. XI.

DE WONDRADE

LEVENSGESCHIEDENIS

VAN DEN

GROOTEN MAN

DE GON. HENR. JACOBUS HERT. BOUTER

BY A. BOUTER

IN 'S GRAVESENDIJK

VERLAG VAN DE WED. J. BOUTER

1871

VOORBERIGT.

Gecommitteerden van het Nederlandsche Zendinggenootschap, tot het opstellen, verzamelen en uitgeven van kleine Stukjes, ter bevordering van Evangelische kennis en godzaligheid, ook bij mingeoefenden; — namelijk:

R. J. VAN DER MEULEN, B. VAN MARKEN,
J. CLARISSE, A. L. M. Phil. et Theol. Doct.
en Prof., A. DE VRIES, L. EGELING,
J. C. VORSTMAN, R. ADRIANI, *Predikanten te*
Amsterdam, Hoorn, Leyden en Rotterdam;

overeenkomstig hun ambt en hunne bediening, dat oogmerk gaarne willende bevorderen, en in uitzigt op des Heeren medewerkenden zegen, bieden het nevensgaande Stukje hunnen landgenooten aan; erkennende intusschen geene uitgave voor echt, dan welke door eenen hunner, of door de drukkers dezes, onderteekend is.

M. Wijn Stonen

Voorafgaand woord aan den leergragen Lezer.

Wilt gij weten, lieve lezer! wie deze groote man geweest zij? Welaan! wij zullen het u zoo aanstonds zeggen. Hij was een geren Jood, en heeft gewoond in het land Kanaän. Hij heeft niet langer geleefd, dan drieëndertig jaar, doch in dien korten leeftijd veel meer gedaan, dan eenig ander mensch. Die Hem regt kenden, hadden Hem hartelijk lief; en Hij gedroeg zich in alle opzigten alzoo, dat ieder Hem moest hoogachten en liefhebben; en nogtans had Hij een aantal onverzettelijke vijanden. Onbeschrijflijk veel heeft Hij van hen moeten lijden; maar Hij bleef zich zelven steeds gelijk, en ging rustig voort in het volbrengen van Zijne verhevene en gewigtige taak. Schoon Hij geen het minst kwaad ooit heeft gedaan, en zelfs geene boosheid in Zijn hart was, schoon het volk de grootste verplichting aan Hem had, schoon Zijn leven voor ieder dierbaar en gewenscht was, is Hij, als kwaaddoener, openlijk door den regter ter dood gebragt; maar even hierdoor heeft Hij de grootste overwinning behaald, welke ooit behaald is, of immer behaald zal worden. En schoon Hij waar-

lijk gestorven is, echter leeft Hij, en is veel grooter en magtiger, dan de aanzienlijkste Monarch, die op de aarde leeft.

Met één woord: de hel heeft voor Hem; de hemel juicht over Hem, en alles is aan Hem onderworpen; en wie eenigen nood, of eenig gebrek heeft, hoe klein of hoe groot die ook wezen mogen, kan bij Hem hulpe vinden. Wij dragen zelfs Zijnen naam. En nu begrijpt gij immers wel, wien wij bedoelen, nu weet gij immers wel den naam van dien grooten man, wiens wonderbare levensgeschiedenis wij u in dit boekje aanbieden? Het is de zoon van God, onzen Heer Jezus Christus. «Maar, wat doen wij met eene levensgeschiedenis van den Heer Jezus Christus? Wij kunnen immers alles, wat tot Hem behoort, in de vier boeken der Evangelisten, Matthaeus, Marcus, Lucas en Joannes vinden; en zijn er niet reeds levensbeschrijvingen van Hem, zelfs korte voor de Jeugd, voor handen?»

Om dat wij vreezen, dat deze bedenking bij sommigen welligt zal oprijzen, welke daarom dit boekje ongelezen zouden laten liggen, zoo willen wij u zeggen wat ons bewogen heeft om dit boekje voor u te schrijven.

Voor eenigen tijd gaven wij u eenig onderrigt in het lezen van den Bijbel. De voornaamste inhoud van den Bijbel is de Heer Jezus Christus; die den Bijbel met

verstand leest, zoo als wij u in dat onder-
 rigt beduid hebben, die leert Jezus ken-
 nen, want deze schriften getuigen van Hem.

Wij willen vertrouwen, dat gij onze les-
 sen hebt opgevolgd, en dus begonnen zijt
 met de vier Evangelisten, Matthaeus, Mar-
 cus, Lucas en Joannes te lezen, daar op
 te letten, en er over te denken. Mogen
 wij dan ook niet verwachten, dat allen,
 die alzoo gedaan hebben, nu wel zullen
 weten, wie Jezus is, en wat Hij al heeft
 verrigt, en hoe het Hem gegaan is? Maar
 wij bemerken, dat velen, van welke wij dit
 vertrouwen en verwachten, nog diep on-
 kundig zijn omtrent den Heer Jezus, en
 dat bedroeft ons; want hier ligt voor een
 groot deel de oorzaak, dat zij Hem niet
 liefhebben, en geen heil in Hem vinden,
 en hoe ongelukkig is dat! Wij hebben
 hierover meer dan eens gepeinsd, en mee-
 nen op het spoor gekomen te zijn om te
 ontdekken, waar het u hapert. Dit althans
 heeft onze eigene ondervinding ons geleerd,
 dat men dikwijls leest en toch niet regt
 weet wat men gelezen heeft, omdat men te
 veel in eens voor de aandacht krijgt, en
 alsdan het een door het andere vergeet.
 Bij voorbeeld: gij zult misschien verschei-
 dene malen de Evangelien aandachtig heb-
 ben doorgelezen, en nogtans geene regte
 begrippen hebben omtrent den Heer Jezus;
 en waardoor komt dit? De oorzaak is,

dat er zoo vele bijzonderheden in voorkomen, waarvan de eene op de andere wel volgt in het verhaal, doch niet in de tijdorde, en dan kunt gij het niet zoo in het geheel overzien, en de hoofdzaak niet vattende, zoo vergeet gij dan ligtelijk het voornaamste, zoo niet alles. Sommige brave en geleerde mannen hebben wel getracht hierin te voorzien, en duidelijk aaneengeschakelde levensbeschrijvingen van den Heere Jezus uit de schriften der Evangelisten opgemaakt: maar deze boeken zijn of te uitgebreid en te kostbaar, zoodat gij dezelve niet kunt koopen of gebruiken; of in zulk eenen hoogen stijl geschreven, dat gij dezelve niet kunt begrijpen: of zij zijn in zulk eenen letterlijk verhalenden trant opgesteld, dat gij, zoo ras gij dezelve inziet, denkt: dit alles weten wij, wat behoeven wij het dan nog te lezen?

Maar wij hebben dit boekje op eene geheel andere wijze vervaardigd, en het alzo ingerigt, dat gij het gemakkelijk kunt begrijpen, en te gelijk er u in kunt oefenen, dat het, zoo wij vertrouwen, aangenaam is om te lezen, dat gij zult moeten zeggen: hier vinden wij dingen in, welke wij nooit zoo hebben opgemerkt, en dat gij er den Heer Jezus regt uit kunt leeren kennen, terwijl gij daarin vindende zulke dingen, welke gij gelezen hebt, u die met genoegen zult te binnen brengen, en wanneer gij die

dan nog eens naleest, er veel meer in zult ontdekken, dan gij te voren daar in hebt ontdekt; ja, wij durven zeggen, dat het u in alle opzigten bevorderlijk zal zijn, om den geheelen Bijbel met vermaak, en tot nut te onderzoeken, en dat wenschen wij van harte.

Eindelijk moeten wij u nog met een enkel woord onderrigten, welk een gebruik gij van dit boekje kunt en moet maken.

Gebruik het tot eene aangename en nuttige uitspanning, wanneer gij, vermoeid zijnde van uwe bezigheden, en het werk van den dag volbragt hebbende, eenigen tijd overig hebt om wat te rusten, en daarbij iets verlangt, hetwelk u kan verlustigen; en wat zoudt gij tot dat einde beter kunnen kiezen, dan het lezen van de groote en wonderbare dingen, welke ons van den lieven Zaligmaker bekend zijn?

Gebruik het tot uwe vertroosting, en om uw verdriet te verzetten, wanneer gij onder eenig leed gebukt gaat, wanneer gij droevig of mistroostig zijt. De dingen van den Heer Jezus, welke wij u hier voordragen, zijn regt geschikt om de aandacht af te trekken van allerlei onaangename en moedelooze gedachten, zelfs wijzen zij u ongevoelig, waar gij hulp en vertroosting kunt vinden. En het kan wel gebeuren, dat gij, eene poos gelezen hebbende, u getroost gevoelt, en goedsmoeds en opgeruimd van geest zult zijn.

Maar gebruik dit boekje dan vooral tot dat einde, opdat gij den Heer Jezus regt moogt leeren kennen. Lees het niet slechts tot vermaak, maar ook tot oefening, op de volgende wijze.

Voor de eerstemaal leest gij het eenvoudig door, van het begin tot het einde, even eens als of gij nooit van Jezus had gehoord of gelezen, ja als of er niets van Hem in den Bijbel stond, en dus ook zonder u te storen aan de kleine cijferletters, welke hier en daar tussehen twee haakjes staan, of aan de schriftuurteksten, welke op de cijferletters onder aan de bladzijde zijn aangehaald. Hierdoor kunt gij alles best in zijn geheel beschouwen, en een algemeen denkbeeld verkrijgen van de grootheid en hooge waardigheid en dierbaarheid van den Heer Jezus. — en wilt gij alzoo het nog eens of meermalen doorlezen, zoo veel te beter.

Vervolgens raden wij u het boekje nog eens op te vatten, en geregeld voortgaande de aangehaalde schriftuurteksten in den Bijbel op te slaan, en dezelve aldaar na te lezen. In deze aangehaalde schriftuurteksten zult gij hetgeen in het boekje slechts kortelijk is aangewezen, meer uitvoerig in de bijzonderheden vinden, en dan zult gij zien, dat hetgeen in het boekje staat, de zuivere waarheid is; hetgeen zoo kortelijk is aangewezen, zult gij dan ten volle be-

grijpen, en die teksten, welke gij menigmaal leest, zonder die te verstaan, of er iets bijzonders in op te merken, zullen u dan klaar en gewigtig voorkomen. Met één woord: u zal een licht opgaan, zoo dat het u niet berouwen zal deze kleine moeite te hebben aangewend.

Wanneer gij dit behoorlijk hebt gedaan, en gij hebt het boekje dan nog eens doorgelezen, en vervolgens de vier evangelien, dan zult gij zelf in deze evangelien nog veel meer bewijzen vinden van hetgeen wij schrijven, dan wij hier hebben bijgebracht: want wij hebben alleenlijk eenige voorbeelden uitgekipt en aangehaald, om u op den weg te helpen, en dan vleijen wij ons, dat gij ook de schriften der evangelisten, welke van Jezus getuigen, met veel meer genoeg en veel meer nut, tot uwe leering en slichting, dan ooit voorheen zult kunnen lezen.

Nu, de ontfermende en liefdevolle Zaligmaker gebiedt daartoe over onze geringe poging Zijnen zegen, en Hij openbare zich alzoo door Zijnen Geest: aan uw gemoed, dat gij uit de volheid des harten moogt bekennen: al wat aan Hem is, is gansch begeerlijk; en dat gij biddende en dankende moogt zeggen: wien hebben wij, nevens U in den Hemel? Nevens U lust ons ook niets op de aarde!

*Geboorte en Opvoeding van den Heer
Jezus Christus.*

Het was in den jare 3998, na de schepping der wereld, in den nacht tusschen den 17 en 18 November, dat onze Heer Jezus Christus het eerste levenslicht op deze aarde aanschouwde. (1)

De ouders, uit welke Hij sproot, waren geringe, doch deugdzame en godvruchtige menschen. (2) Josef en Maria was hun naam. Eigenlijk kan men niet zeggen, dat Jezus ouders had. Maria was zijne moeder, Josef was in het geheel zijn vader niet. Hij had onder de menschen geen vader. Door eene wonderdadige werking van den H. Geest heeft de maagd Maria dezen haren eerstgeboren zoon ter wereld gebragt. (3)

Na den val van onze eerste voorouders, beloofde God, niet zoo zeer aan Adam, maar juist aan Eva, deszelfs huisvrouw, een zaad, hetwelk den kop der Slang zoude vermorzelen. (4) Dit verdient onze opmerking, omdat er nooit een kind geboren is, waarvan men alzoo kon zeggen: Hij is

(1) Volgens de berekening van den geleerden en nauwkeurigen SCHUTTE, in zijne Heilige Jaarboeken D. 11, bladz. 218.

(2) Luc. II: 7. Matth. XIII: 55. Luc. II: 24. Matth. I: 19. Luc. I: 27-38, 46-55.

(3) Luc. I: 35. Matth. I: 20. (4) Gen. III: 15.

het vrouwezaad, als van Jezus, die, zonder toedoen des mans, uit een maagd geboren werd.

De Joden noemen Hem doorgaans Jezus den Nazarener; (1) en daar was reden voor. Josef en Maria woonden te Nazaret, en hebben het kind Jezus ook aldaar voornamelijk opgevoed; (2) en in zoo verre was Jezus een Galileër, en wel bepaaldelijk een Nazarener; anders behoorde Hij eigenlijk tot den stam van Juda; want Hij was geboren te Bethlehem, als een nakomeling van den Koning David, waartoe de heerschzucht van Augustus, de Keizer der Romeinen, onder het aanbiddelijk bestuur der goddelijke Voorzienigheid aanleiding had gegeven. (3)

Komt, begeven wij ons met onze bespiegeling naar Bethlehem, en bezien wij dat kind, dat toen aldaar was!

Alles treft hier onze aandacht; alles, wat wij hier zien, en hooren verbaast ons; alles is wonderbaar.

In de heerschappijen dezer wereld verlangt men doorgaans naar eene mannelijke spruit van het vorstelijk huwelijksbed; gedurende de zwangerschap der Koningin worden er in de godshuizen gebeden ten hemel opgezonden; en, is de jonge Vorst

(1) Matth. XXVI: 69, 71. Joan. XIX: 19.

(2) Matth. XXI; 28. (3) Luc. II: 1-5.

geboren, dan juicht het geheele land. Maar dit kind, waarvan Maria te Bethlehem beviel, was voor vele eeuwen reeds beloofd; (1) en het lijdt geen twijfel, of er zijn gedurende eene reeks van vierduizend jaren, in de huizen der vromen, en vervolgens ook dagelijks in den tempel, gebeden om gedaan: ja duizenden van menschen hebben reikhalzend naar hetzelfde verlangd.

Nu! dat kind zien wij te Bethlehem geboren: en alles, wat wij zien, is aan den eenen kant even armoedig en gering, en weder aan de andere zijde, even groot en heerlijk.

Daar lag dit kind, niet in eene zachte en warme wieg, maar in eene beestenkrib, want niemand was er in geheel Bethlehem, die een vertrek voor Maria, geschikt naar hare omstandigheden, konde of wilde inruimen. In de gewone herberg was ook geene plaats overig, zij moesten zich behelpen in eene stal of schuur, door herders tot berging van hun vee gebruikt. (2) En hoe armoedig heeft zij zich daar wel moeten behelpen! Onbekend, ongeacht, niet van het noodige voorzien; en dat in het gure wintersaizoen! (3)

(1) Matth. II: 15. Jes. VII: 14 en IX: 5.

(2) Luc. II: 7.

(3) De winter is doorgaans in Palestina on aangenaam en ongezond, door de veranderlijkheid van het weder, bestaande in zachte dagen, afgewisseld door gure winden, en aanhoudende plasregens. LUDEKE, verhandeling over het Oosten, bladz. 4 en 8.

Zoo lag dat kind aldaar, gewonden in doeken, in eene beestenkribbe, dat kind, wiens geboorte door eenen Engel was voorgezgd, (1) en toch kende men te Bethlehém dat kind niet, men wist er niets van te Jeruzalem, en niemand zag er naar om, niemand was er, die aan Maria eenige hulp kwam verleenē. Evenwel er kwamen eenige lieden om Josef en Maria geluk te wenschen, en het kind te zien; doch welke lieden? Menschen van gelijken stand, als Josef en Maria, eenvoudige, geringe herders. (2)

Intusschen, zoo gering, zoo nedrig zich dit alles liet aanzien, zoo groot, zoo luisterrijk waren in der daad de omstandigheden, welke de geboorte van den Heer Jezus vergezelden en volgden.

De geboorte van een' jongen aardschen koning moge door het gebulder van het geschut worden aangekondigd, en door bedienden van het paleis aan de grooten des rijks bekend gemaakt; God zelf, de Heer van hemel en aarde, zond zijne Engelen van den troon zijner heerlijkheid naar beneden; — Hij, de Allerhoogste, liet aanzegging doen door Engelen aan herders, aan eenvoudige vrome menschen, welke erfgenamen des hemels waren. (3) Werd er naar het kind niet omgezien, was het onbekend en ongeacht in de wereld, eene

(1) Luc I: 26, verv. (2) Luc. II: 3. (3) Luc. II: 8-12.

menigte van hemellingen vierde de geboorte van Jezus met verheven lofgezag, (1) ja, dit is het nog niet al. — God maakte de geboorte van dit kind bekend aan aanzienlijke mannen in een afgelegen land. Deze kwamen en aanbaden hetzelfde, en overlaadden het met geschenken (2) Voorts was er blijdschap en Godverheerlijkende aanbidding bij allen, die het kind zagen, en het in deszelfs hooge waardigheid kenden. (3)

En trouwens, het kind Jezus was onderscheiden van alle Adamskinderen. Hij was volmaakt onschuldig, volkomen rein en heilig; ja nog meer, Hij was Gods eigen zoon, Hij was de eeuwige zoon van den eeuwigen God, welke onze natuur aannam, en alzoo als mensch geboren werd. (4) Hij was de lang beloofde Messias, de Christus, de Heer, de groote Zoon van David, die op Davids troon moest zitten tot in eeuwigheid, die in de wereld kwam, om zijn volk zalig te maken van hunne zonden. (5)

De opvoeding van zulk een wonderkind, als Jezus, is gewisselijk niet minder merkwaardig geweest, dan zijne geboorte.

Verbeeldt u de liefde, welke Maria moest hebben voor dit kind, hetwelk zij op zoo-

(1) Luc. II: 13, 14. (2) Matth. II: 1, verv.

(3) Luc. II: 17, 20, 25, 38. (4) Luc. I: 35.

(5) Luc. II: 11. Matth. I: 21.

danige wijze had ter wereld gebragt. Verbeeldt u, met welk een welgevallen, met welk eene hoogachting zij het zal hebben aangezien, daar zij wist, dat het zonder eenige besmetting van zonde was. Verbeeldt u, met welk eenen eerbied zij het dankbaar en aanbeddend oog sloeg op dit kind, hetwelk zij als God, haren Zaligmaker kende. (1) Voegt hier bij in uwe gedachten, hoe onbeschrijfelijk schoon en lief-tallig dit kind zal zijn geweest, en hoe de blijken van vlekkelooze onschuld en goddelijke majesteit, uit zijne teedere oogjes, en alle de zachte trekken van zijn evenredig en fijn besneden aangezigt zullen hebben doorgestraald; ja, voegt dan nog hierbij het karakter van Maria, zoo godvreezend, zoo geloovig, zoo stil en opmerkzaam, (2) en gij zult u eenigzins kunnen verbeelden, met welk eene teederheid Maria dezen haren eerstgeboren zoon zal hebben opgevoed, met welk eene behoedzaamheid, liefde en trouw zij voor de gezondheid van zijn ligchaam, bij het toenemen van zijnen leeftijd, zal gezorgd, en er zich op toegelegd hebben, om de vermogens van zijne ziel te ontwikkelen, te leiden en Hem met nuttige kundigheden en beginselen van vreeze des Heeren te verrijken. Maar, hoe meer wij er over denken, des te minder kunnen wij er ons

(1) Luc. I: 47. (2) Luc. I: 38, en II: 19, 51.

denkbeelden van vormen. Neen, wij kunnen het ons niet verbeelden, hoe het met het lichamelijk behandelen, vervolgens met het onderwijzen, leeren en vermanen van dit wonderkind zal zijn geweest. Wij kunnen het ons niet verbeelden, hoe het zal geweest zijn met het spelen en kinderlijk bedrijf van Jezus, met zijne verkeerling en gedrag omtrent andere kinderen, met zijne verrigtingen als jongeling, en de hulp, welke Hij aan Josef, den echtgenoot van Maria een timmerman, zal hebben toegebragt. Dit kunnen wij begrijpen, dat Hij in zijnen kinderlijken leeftijd, en in zijne ontluikende jeugd, reeds in alles ons is gelijk geweest, uitgenomen de zonde (1) dat Hij in het oog der menschen, over het algemeen, zal geweest zijn, gelijk alle andere menschen, alleenlijk met dit onderscheid, dat men uitstekende vermogens en bijzondere begaafdheden in Hem bespeurde, maar geene gebreken of stoutheid, in Hem ontdekte. Dat Maria, en die zoo gestemd waren als zij, zelfs onder al het zwakke, het teedere, het kinderlijke, iets groots, ja goddelijke majesteit zag schemeren, en met welk een oog moeten de Engelen, indien zij onzigtbare aanschouwers van den opwassenden Jezus zijn geweest, Hem wel hebben beschouwd?

211 Dan, waartoe zullen wij ons zelve ver-

(1) Hebr. IV: 15.

warren in bloote gissingen? Van den kinderlijken leeftijd, en de opvoeding van den Heer Jezus is ons zeer weinig aangetekend: maar aan dat weinige hebben wij ook genoeg.

Maria's man, alhoewel zijn vader niet zijnde, nam echter mede de zorg zijner opvoeding op zich. (1) Zij hebben Hem te Nazareth, de stad hunner woning groot gebracht. (2) Zij hebben Hem opgevoed overeenkomstig de godsdienstige instellingen van Mozes; want, toen Hij acht dagen oud was, deden zij Hem de besnijdenis ondergaan: en veertig dagen oud zijnde, droegen zij Hem meer plegtig aan den Heere op. (3) Al vroeg gewenden zij Hem aan de openbare godsdienstplegtigheden. Zoo ras Hij den ouderdom van 12 jaren had bereikt, namen zij Hem mede naar Jeruzalem bij gelegenheid van het Paascheest. (4) Zij wisten ook hun onderlijk gezag, (ofschoon met die behoedzaamheid, welke zij aan Zijne hooge waardigheid, zoo verre zij daar kennis van droegen, verschuldigd waren) te bewaren.

Hoe zorgvuldig en getrouw zij zich hebben gekweten van hunnen pligt in Zijne lichamelijke en verstandelijke, ja zedelijke opvoeding, blijkt uit de vorderingen, welke Hij heeft gemaakt in alle opzigten; terwijl

(1) Luc. II: 48. (2) Matth. II: 23.

(3) Luc. II: 21. (4) Luc. II: 41, verv.

Hij gelukkig opwies naar het ligchaam, nam Hij toe in wijsheid en deugd. (1)

Ja, Zijne vorderingen, vooral in dit opzigt gingen boven alle verwachting en bevattling. (2) Toen Hij niet meer dan twaalf jaren oud was, stonden de leeraars in den tempel over hem verbaasd, (3) en zoo ging dat voort van dag tot dag. (4) Gewisselijk Hij was de schoonste onder de menschenkinderen, en genade was op zijne lippen uitgestort. (5)

Doch het is niet alleen Josef en Maria geweest, welke Jezus alzoo hebben opgevoed; het was niet alleen een bijzondere zegen van God, waardoor zij in hunne pogingen zoo gelukkig slaagden; neen, veel meer. God zelf, de hemelsche vader, erkende Jezus openlijk voor zijnen Zoon. God zelf heeft, (mogen wij ons eerbiedig alzoo uitdrukken,) Hem opgevoed; laat ons liever zeggen: Hem gevormd, Hem geheiligd, Hem bekwaam gemaakt tot het gewigtig werk, waarvoor Hij bestemd was.

Toen Hij, op eigene begeerte, door Johannes, den boetgezant, zijnen voorlooper, in de Jordaan gedoopt werd, liet zijn hemelsche vader zich hooren: «Deze is mijn zoon, mijn geliefde.» In de gedaante eener duive, daalde de H. Geest neder

(1) Luc. II: 48. (2) Luc. II: 40. (3) Luc. II: 46.

(4) Luc. II: 52. (5) Psalm XLV; 3.

op Hem en bleef op Hem. (1) Zoo werd Hij ten volle toegerust ter volbrenging van Zijne verhevene taak. Dertig jaren was Hij toen oud, en oogenblikkelijk hierop volgde eene zware beproeving (2) waarin Hij overwinnaar bleef, en welke in een naauw verband staat met de vorming van Jezus voor het werk, waartoe de vader Hem gezonden had.

Wanneer wij de geboorte van den Heer Jezus en de omstandigheden, welke daarbij gepaard gingen, als ook hetgene wij van Zijne opvoeding en dertig eerste levensjaren weten, aandachtig beschouwen, dan treft ons de mengeling van grootheid en geringheid. Naar de wereld ontmoeten wij niets groots, niets prachtigs of heerlijk; maar wel alles wat gering en nederig is. Aan den anderen kant evenwel zien wij in Hem eene heerlijkheid, welke de wereld niet kent, maar welke groot is in de oogen Gods, en een luister, welke dien van alle grooten dezer aarde overtreft.

Slaan wij het oog terug, wij zien de goddelijke Voorzienigheid werkzaam, en alle gebeurtenissen der geheele aarde, door alle eeuwen, onder dat hoog bestuur, medewerkende om tijd, plaats en omstandigheden van Jezus geboorte te bestemmen. Wij hooren de aartsvaders en profeten van

(1) Matth. III: 13, verv. Marc. I: 9. Luc. III: 1, verv.

(2) Matth. IV: 1-11. Marc. I: 11, 13. Luc. XLI: 13.

Hem getuigen. Wij zien den hemel in vreugde over Zijne komst; en de heerschzucht van den Romeinschen Keizer zelfs dienstbaar, om Hem kenbaar te maken voor het geloof; en alles te zamen vattende, moeten wij bij dit begin van Jezus leven alreeds zeggen: Jezus kwam in deze beneden wereld, om te herstellen het gene door de zonde verbroken was, en een onbewegelijk koningrijk van waarheid en gerechtigheid op te rigten.

Hoe rijk intusschen is de geboorte en opvoeding van Jezus aan troost en nutte leering!

Kinderen! jongelingen en jongedochters! denkt toch veel aan de voorregten, welke uwe onnoozele kindsheid, bij uwe intrede in de wereld, zonder dat gij het wist, hebben gekoesterd en verkwikt, vergelijkt daarbij Jezus in de beestenkrib, en op zijne vlugt naar Egypte. Waarom had Hij het zoo slecht, en zoo armoedig, waarom hebt gij het nog zoo goed gehad? o dankt Hem toch en hebt Hem toch lief! — want alle verkwikkingen uwer jeugd hebt gij te danken aan Hem, die deze alle heeft gemist.

Lieve jeugd! Spiegel u aan het voorbeeld van het kind Jezus! Vraag u zelve veel af: zijn wij ook zoo stil, zoo gezeggelijk, zoo gehoorzaam, zoo gezet op het onderzoek der schriften, als Jezus was? Vraag u zelve in het verkeer met uwe medgezellen, onder uw spelen, bij alles, wat gij doet,

of denkt te doen, toch veel af: zou Jezus ook zoo gehandeld hebben, als wij? en bid toch, dat Hij door zijnen geest u beware, en u make zoo als Hij was, opdat gij genade en welgevallen moogt vinden bij God en menschen.

En gij, ouders! viert vrij bot aan uwe verbeelding, om u voor te stellen, op welke wijze de vrome Josef, en de verstandige en teederhartige Maria het kind Jezus zullen hebben opgevoed, en zoekt daardoor uwe achteloosheden, de vlagen van onberadene drift, de ontijdige of te harde bestraffingen, en de kwalijk geplaatste toegenheden eener onverstandige liefde tegen te gaan, en de geheele opvoeding van uw kroost alzoo in te rigten, dat gij hetzelfde voor God en voor den hemel moogt opbrengen.

Ja: bidt geduriglijk den Heiland om wijsheid, bedachtzaamheid, liefde en trouw. Gij zijt zwak, en duizend gevaren omringen uw zaad; doch dat is, zoo wel als gij, door den Doop aan Jezus opgedragen. Draagt dan u zelve en uw geslacht geduriglijk aan dien getrouwen ontfermer en leidsman der zaligheid op, zoo zult gij eenmaal, wanneer gij de vruchten van uwe zorgen plukt, juichende kunnen zeggen: ziet daar ik, en de kinderen, welke de Heer mij gegeven heeft.

Het bedrijf van den Heer Jezus.

Hier onderscheidt zich de levensgeschiedenis van den Heer Jezus van de levensgeschiedenis der grootste mannen dezer wereld. Nopens deze wordt ons verhaald, welke gewigtige ontdekkingen zij hebben gedaan; van welke nieuwe uitvindingen hun de eere toekomt; welke geleerde boeken zij hebben geschreven; welke strijden zij gevoerd, welke overwinningen zij behaald, hoe veel menschenbloed zij vergoten hebben. Maar van den Heer Jezus lezen wij eenvoudig dit, dat Hij het geheele land doorging, leerende en goeddoende. (1) Deze was zijne hoofdbezigheid; dit was voornamelijk zijn bedrijf: hiertoe verledigde Hij zich, hieraan gaf Hij zich geheel over; en even daarom is Hij groot; veel grooter dan de grootste man, welke immer was: veel grooter dan de grootste helden, voor welker naam de wereld heeft, en welker lof, door billijkheid of vleizucht, aan alle oorden wordt uitgebazuind.

Is er in de gehoorte van Jezus zoo veel grootsch, zoo veel zonderlings, in zijne opvoeding zoo veel merkwaardigs, zoo veel heerlijks, het is niets in vergelijking van datgene, dat zijn bedrijf ons voor oogen stelt! Dit gadeslaande moeten wij van Hem uitroepen: een kind is ons geboren, een

(1) Matth. IV: 22. IX: 9, 35. Marc. VI: 6. Luc. XIII: 22. Hand. X: 38^m.

zoon is ons gegeven, en de heerschappij is op zijn schouder, en men noemt zij en naam Wonderlijk, Raad, sterke God, Vader der Eeuwigheid, Vredevorst. (1)

Gewisselijk, Jezus ging het geheele land door, van stad tot stad, van dorp tot dorp, niet om zich door koophandel te verrijken, ook niet om het vermaak te genieten van allerlei plaatsen en oorden te bezigtigen; neen, Hij deed het, om menschen te leeren en hunne kwalen weg te nemen. Van dien tijd af, dat Hij, dertig jaren oud zijnde, door Johannes was gedoopt, en openlijk te voorschijn trad, tot dat Hem zijne vrijheid en zijn leven ontnomen is, heeft Hij niet anders gedaan, geene andere bezigheid gezocht, met verzaking van gemak en rust, van aardsche eer en voordeel, zich geheel aan het nut der menschen toegewijd, en zijn gansche leven in onderwijzen en in weldoen doorgebracht.

Wie zou dan niet gaarne Jezus kennen? Wie zou niet gaarne van Hem hooren en lezen? Wie kan zich verzadigen in de beschouwing van het gene Hij geleerd en gedaan heeft?

Welaan! laat ons onderscheidenlijk letten, vooreerst op de leer van Jezus, — ten tweede op de wonderwerken, welke Hij heeft verrigt; — en dan over het een en ander verder onze gedachten laten gaan,

(1) Jes. IX: 5.

Willen wij de leer van Jezus regt beschouwen, dan komen deze twee hoofdpunten in aanmerking: 1. *Wat leerde Jezus?* 2. *Op welke wijze leerde Hij?*

Wat leerde Jezus? Over het algemeen beschouwd, ging Zijne leer over de verborgenheden van het koninkrijk der hemelen. Hij gaf de menschen onderrigt omtrent de ware godsdienst. Hij leerde hun den weg tot wezenlijk geluk, tot eeuwige zaligheid. Sommige noemen dit in den heden-daagschen spreektrant: Jezus leerde de beste zedekunde en dat deed hij inderdaad; doch Hij leerde nog meer dan dit: Hij wees ook den weg, om aan de lessen der beste zedekunde te beantwoorden, eenen weg juist geschikt voor den verdorven en schuldigen mensch. Hij ontdekte het middel van verlossing, en riep tot geloof en bekeering. Bij de Evangelisten heet dit: Hij predikte het Evangelie des koningsrijks.

Hij, de groote leeraar van God gezonden, gaf aan de menschen zuivere denkbeelden omtrent God, en Gods bestuur over deze wereld, klare en juiste begrippen omtrent hunnen pligt.

Hij leerde God kennen als een' zuiveren Geest; (1) als den Heer van hemel en van aarde, van wien alles afhangt, en door wien alles gebeurt; zonder wien geen muschje op de aarde valt, die de lelien en het gras

(1) Joan. IV: 24.

bekleedt, en de vogels voedt. (1) Hij leerde God kennen, als alwetend en almachtig, als een hoogst volmaakt Opperwezen, (2) als een heilig en regtvaardig Rigter, die elk zal vergelden naar zijn werk; (3) maar ook als een goedertieren, liefderijk en getrouw vader, die voor zijne schepselen zorgt, de gebeden zijner menschen hoort, en hen gaarne gelukkig maakt. (4)

Jezus gaf aan de menschen klare en juiste begrippen omtrent hunnen plicht, Hij verklaarde de wet Gods in haren eigenlijken zin, en zuiverde dezelve van de bijvoegsels en verdraaijingen der Schriftgeleerden en Farizeën. (5) Hij leerde: dat wij God moeten liefhebben boven alles, en onze naasten gelijk ons zelve; (6) dat wij God in geest en in waarheid moeten dienen, en niet slechts uiterlijk en naar de letter, maar met ons hart gehoorzaam moeten zijn; (7) dat wij ons zelve moeten verloochenen, onze booze lusten en begeerlijkheden te onderbrengen; (8) dat wij op God ons

(1) Matth. XI: 29-X, 29. VI: 26, 33.

(2) Matth. VI: 4, 6, 8, 18, 32. Matth. X: 28. XIX: 17-26. Marc. XIII: 32. Luc. XVI: 15.

(3) Matth. VI: 13. XII: 36, 37.

(4) Matth. VI: 25, 34. VII: 7, verv. Luc. XI: 9, verv.

(5) Matth. V: 1-47. (6) Matth. XXII: 37-40. VI: 24. VII: 12, V, 44-47.

(7) Matth. VI: 1-8, 16. XVIII: 9, 13.

(8) Luc. IX: 23. Matth. V: 29, 30.

vertrouwen moeten stellen; (1) dat wij heilig en volmaakt moeten zijn, gelijk de hemelsche vader heilig en volmaakt is. (2) Onze onvergelykelijke leeraar sprak ook over onze zedelijke verdorvenheid; Hij opende den weg van onze verlossing, en Hij leerde een leven na dit leven.

Hij sprak over onze zedelijke verdorvenheid: Hij leerde, dat wij eene booze geaardheid hebben, afkeerig van God en het goede, (5) dat wij uit ons zelve geen wezenlijk goed kunnen doen; (4) ja, dat wij niet in staat zijn, om alzoo onzen pligt te betrachten, dat wij de goedkeuring Gods wegdragen, en tot zijne gunst en gemeenschap worden toegelaten, ten zij wij door den Heiligen Geest vernieuwd worden. (5)

Hij opende tevens den weg van onze verlossing; en daar Hij het was, door wien wij van onze schuld en zedelijk bederf moeten bevrijd worden, maakte Hij zich zelve als zoodanig bekend. Hij maakte zich bekend als den zoon van God, als het licht der wereld, als het ware hemelsbrood, als den goeden herder, als de opstanding en het leven: (6) Hij betuigde, dat God hem had gezonden om de wereld te behouden,

(1) Matth. VI: 33, 34. (2) Matth. V: 48.

(3) Matth. XV: 19. (4) Joan. III: 6. Matth. VII: 17, 19.

(5) Joan. III: 3-5.

(6) Matth. XVI: 13, 20. Joan. IX: 5. Joan. VI: 32, 58. X: 11, verv. XI: 25.

en dat Hij tot dat einde zijn leven zoude afleggen, en gedood worden, maar daarna ook weder zoude opstaan uit de dooden. (1) Hij verklaarde zijn lijden, als een rantsoen, hetwelk Hij voor velen gaf, opdat zij vergeving van hunne zonden zouden hebben door Hem, die in hunne plaatse en voor hen dat lijden droeg, en zijn leven voor hen overgaf; gelijk mede dat een iegelijk, die in hem geloofd, niet zal verderven, maar het eeuwig leven hebben, (2) en dat de vader daartoe Hem alle magt gegeven heeft in hemel en op aarde. (3)

Alzoo leerde Jezus ook een leven na dit leven. Hij leerde wat er na dezen zijn zal, dat Hij zelf ten jongsten dage allen, die gestorven zijn, uit de dooden zal opwekken, (4) dat Hij dan alle menschen zal oordeelen en vonnissen; en dat de goddeloozen als dan zullen gaan in de eeuwige pijn, maar de regtvaardigen in het eeuwige leven. (5)

Uit dit algemeene overzicht van het gene de Heiland heeft geleerd, (want wij hebben ons slechts bij eenige hoofdzakelijke trekken bepaald) kunt gij genoeg zien, wat Jezus den menschen heeft geleerd. Bij het ver-

(1) Marc. IX: 9-12.

(2) Luc. XXI: 19. Matth. XXVI: 28. Joan. VI: 51, verv. Joan. III: 14-21.

(3) Matth. XI: 27, 30. XXVIII: 29.

(4) Joan. V: 28, 29. (5) Matth. XXV: 46.

der inzien en nalezen der Evangelisten, zult gij nog een aantal bijzonderheden, vele leeringen en onderrigtingen, welke Hij nu en dan bij gelegenheid gegeven heeft, aantreffen; en op het laatst zult gij moeten zeggen: waarlijk de groote Profheet heeft niets overgeslagen, dat tot de regte kennis van God en godsdienst, en dat tot onze wezenlijke zaligheid behoort.

Maar nu is, ten tweede de vraag: *op welke wijze leerde Jezus?*

De Heiland deed dit niet op eene geregelde wijze, noch naar een bepaald leerstelsel, gelijk onze leeraars gewoon zijn onderwijs te geven. Neen! zijne leerwijze was geheel vrij, ongezoekt, en vloeyde als van zelve. Bij voorbeeld, om u eenige bijzonderheden te doen opmerken:

Wat de *plaats* aangaat, waar Hij zijn onderwijs gaf; nu eens leerde Hij in den tempel te Jeruzalem, dan wederom in de synagoge, ter plaatse waar Hij zich bevond. (1)

Somwijlen deed Hij het in de huizen van menschen, bij welke hij zijn intrek had, of ter maaltijd was. (2) Vaak vloeyde de hemelsche leere van zijne lippen, terwijl Hij zich in het open veld bevond, op eenen berg, aan het strand, of op een schip gezeten zijnde, (3) al naar dat de gelegenheid zulks met zich bragt.

(1) Joan. I: 13. Joan. VII. Luc. IV: 16. (2) Luc. XIV: 1.

(3) Joan. IV: 4. Matth. XIII. Matth. III. Luc. V: 3.

Met opzigt tot den *tijd*, welke Jezus koos tot zijn onderwijs, mogen we opmerken, dat Hij zich aan geene vaste dagen of uren verbond, veelal nam Hij de gelegenheid der Sabbatten waar (1); doch Hij leerde ook op andere dagen in de week (2). Hij deed het des morgens vroeg, des middags, des avonds, ja zelfs wel eens des nachts (3), al naar dat er gepaste aanleiding was.

En wat deze aanleiding betreft, Jezus vatte wel eens het een of ander stuk op, naar de gelegenheid des tijds, en sprak daarover tot de genen, die Hem hoorden (4). Vaak werd Hem aanleiding gegeven door dezen en genen, welke Hem iets voorstelden, vragen deden, onderrigting begeerden: als Nicodemus, Maria, de Apostelen, de Joden (5), doch buiten dit wist de Heiland alles, wat Hem voorkwam, zich ten nutte maken, en daar uit aanleiding te nemen tot eenig onderwijs (6).

Belangende eigenlijk de *inrigting* van Jezus onderwijs, Hij nam wel eens een gedeelte van de H. Schrift, hetwelk Hij

(1) Luc. IV: 16. (2) Luc. V: 17.

(3) Joan. III: 2. Luc. XI: 37. IX: 12. Joan. III.

(4) Joan. VII: 37, verv.

(5) Joan. III. Luc. X: 38, ve.v. Luc. XII: 41, verv.

Matth. XIX: 16, verv. Luc. X: 25, verv.

(6) Luc. XIII: 1, verv. Matth. XII: 38, verv. Matth.

XII: 46, verv. Joan. XII: 20, verv. Joan. IV:

14, verv.

voorlas, en vervolgens daar over handelde (1); ook verklaarde Hij dikwijls het een of ander stuk, de eene of andere waarheid, den eenen of anderen pligt, in korte spreuken, in min of meer uitvoerige redevoeringen (2); meestal echter sprak Hij door gelijkenissen, en droeg onder zinnebeelden, uit het dagelijksche leven ontleend, de gewigtigste en diepste waarheden voor (3).

Slaan wij, ten tweede, het oog op de weldadige *wonderwerken*, welke mede een groot deel van 's Heilands bedrijf hier op aarde uitmaakten. Bij deze beschouwing moeten wij onderscheidenlijk letten, 1. op de voorwerpen van zijne weldadige wonderkracht, 2. op de menschelijke ellende, welke Hij daar door wegnam, 3. op de wijze, waarop Hij zulks deed.

Wie waren dan de gelukkige voorwerpen, aan welke zijne groote liefde haar goddelijk alvermogen verheerlijkte?

Voorzeker, gelijk Hij eens zeide, niet gezonden te zijn dan tot de verlorene schapen van het huis Israëls, (4) alzoo bepaalde Hij zich voornamelijk bij zijn eigen volk, en deed zijne wonderwerken onder de Joden.

Doch onder dezen maakte Hij geen onderscheid; geringe dienstknechten zoo wel als heeren en oversten, onbekenden zoo wel als vrienden waren de voorwerpen van zijne

(1) Luc. IV: 16, verv. (2) Matth. V: 6-7.

(3) Matth. XIII. (4) Matth. XV: 24.

ontferming; beschaafden en braven hielp Hij, en slechten zond hij niet ongetroost henen. Hij ging nog verder, al wat ellendig was trok zijne aandacht, en werd door Hem gered. Onder tien melaatschen waren negen ondankbare menschen, de tiende was een Samaritaan, een gehaat schepsel bij de Joden: toch reinigde Hij allen, (1) Hij verhoorde de smeeking van eene Kananeesche vrouwe in de streken van Tyrus en Sidon, alhoewel zij eene Heidensche was (2) Hoe vele wonderwerken heeft Hij gedaan bij de woeste Gadareenen! (3) en wij moeten niet vergeten den dienstknecht van den Hoogenpriester, welke de handen uitstrekke om Jezus in banden te slaan, en door Petrus zwaar gewond werd (4).

Maar in welke nooden heeft Jezus voorzien? Van welke ellenden en smarten heeft Hij de menschen, onder welke Hij verkeerde, ontheven?

Het was hem niet genoeg, aan eene stille en godvruchtige bruiloft, waar gebrek aan wijn het onschuldig genoeg dreigde te verstoren, eenvoudig water in den besten wijn te herscheppen, (5) toen duizenden van menschen, die Hem als leeraar volgden, gevaar liepen om door gebrek aan voedsel te bezwijken, eenen niet noemens-

(1) Luc. XVII: 16. (2) Matth. XV: 26, verv.

(3) Matth. VIII: 28-34. XIV: 35, 36.

(4) Luc. XXII: 49-51. (5) Joan. II: 1-11.

waardigen voorraad alzoo te doen gedijen, dat allen verzadigd wierden en nog overhielden: (1) daar zijne vrienden, in een vaartuig door den storm geslingerd, schipbreuk en den dood voor oogen zagen, door éénen wenk den wind te doen zwijgen, ende golven effen te maken; (2) Maar Hij genas ook allerlei ziekten en kwalen onder den volke.

De *koortsen* moesten voor zijn aangezicht de wijk nemen, (3) die door *jigt* of dergelijke kwalen kromgebogen was, ging op zijn bevel regt op; (4) die door *waterzucht* gekweld was, werd door Hem geholpen; (5) die aan ongeregeld *bloedvloeijen* kwijnden, genas Hij, (6) gelijk ook *maan-zieken* en *geraakten*, (7) *lammen* en *kreupelen* werden door Hem hersteld; (8) den *blinden* gaf Hij het gezigt, den *doover* het gehoor, den *stommen* de spraak weder (9), de *melaatschen* werden door Hem gereinigd (10).

En het maakte voor den grooten Wonderdoener geen onderscheid of deze menschen jaren aan één die kwalen reeds hadden met

(1) Matth. XIV: 13, verv. XV: 32, varv.

(2) Matth. VIII: 23-27. (3) Matth. VIII: 14, 15.

(4) Luc. XIII: 10-13. (5) Luc. XIV: 2 verv.

(6) Matth. IX: 20-22. (7) Matth. IV: 24, IX: 1, 2.

(8) Matth. XII: 9-13.

(9) Luc. XVIII: 35-43. Marc. VII: 32-27. Matth. IX: 32, 34.

(10) Luc. XVII: 11-19. Luc. V: 12-14.

zich omgedragen (1), en te vergeefs al hun vermogen aan Medicijnmeesters hadden verspild, (2) ja of zij zelfs met die ongemakken geboren waren (3).

Daarenboven moesten de booze geesten Hem onderdanig zijn, en de ongelukkigen, welke zij kwelden, verlaten (4). Het graf zelfs moest op zijn bevel zijnen prooi terug geven: want jongelingen en bejaarden werden door Jezus uit den dood opgewekt (5).

Het is wel der moeite waardig, dat wij nog nagaan, op welke wijze Jezus alle deze wonderwerken verrigtte.

Hij deed dezelve somtijds geheel ongezocht. Wanneer Hij hier of daar eenen ellendigen aantrof, welke Hem niet eens kende, of niet om hulpe durfde aanspreken, dan sprak Hij zelf zulk eenen aan, en hielp hem (6).

Dikwerf werd Hij op den weg opgehouden door het geroep van ongelukkige lijdens, of zij kwamen in eenig huis, waar Hij zich bevond, of werden door anderen tot Hem gebragt, en op beddekens voor Hem nedergelegd (7).

(1) Marc. V: 25. Luc. XIII: 16. Joan. V: 5.

(2) Luc VIII: 43. (3) Joan. IX.

(4) Joan. IV: 33-37. Luc. VIII: 27, 39.

(5) Luc. VII: 11-17. Matth. IX: 18-26. Jean. XI.

(6) Joan. V: 5, 6.

(7) Matth. IX: 27, 28. Marc. V: 25-29. Matth. XV:

22, verv. Marc. VI. 55, 56. Luc. IV: 40.

Somwijlen genas Jezus de ellendigen min of meer middellijk, (alhoewel er tusschen de genezing en het middel geen eigenlijk verband plaats had, en de redding uit dien hoofde niet minder wonderbaar was). Bij voorbeeld: zij voelden zich gezond, wanneer zij zijn kleed slechts hadden aangeraakt (1), of Hij zelf raakte hen aan (2), of deed slijk op hunne oogen (3); maar somtijds deed hij het ook onmiddellijk; slechts een enkel woord sprekende, als: neem uw beddeken op en wandel! (4) Streck uwe hand uit! (5) Wordt geopend! (6) Ik wil word gereinigd! (7) U geschiede gelijk gij wilt! U geschiede naar uw geloove! Uw geloof heeft u behouden, ga heen, toon u zelve den Priester! (8) Ja het is gebeurd, dat Jezus eenen Kranken, die ver van Hem verwijderd was, zonder hem te zien of te spreken, door een enkel woord, van den dood gered heeft (9).

Voorts moeten wij wel degelijk in acht nemen: 1. Dat deze wonderdadige teekenen van 's Heilands goddelijke magt meest alle

(1) Luc. VIII: 44. Matth. XV: 36.

(2) Matth. VIII: 15. IX: 29. XXIX: 20, 34. Marc. VII: 33.

(3) Joan. IX: 6, 7. (4) Matth. IX: 5, 6.

(5) Matth. XII: 13. (6) Marc. VII: 34, 35.

(7) Luc. V: 13.

(8) Matth. XV: 8. Marc. X: 52. Luc. XVII: 14.

(9) Matth. VIII: 5-13. Joan. IV: 46-53.

weldadig waren. Zij strekten niet ten verderve, maar tot vertroosting, tot verlossing. 2. Dat Hij dit alles deed met de grootste eenvoudigheid, zonder eenigen omslag daar bij te maken, en vaak als in het voorbijgaan. 3. Dat Hij ook alle toejuiching zorgvuldig heeft vermeden, en naar mate eenig wonderwerk treffender was, en meer in het oog liep; des te vlijtiger zich zelve aan de menigte onttrok, en verborgen hield (1).

Welk een aantal wonderwerken intusschen zijn er door Jezus gedaan! Welk eene reeks van weldaden door Hem bewezen! Hoe vele honderden ellendigen door Hem geholpen en getroost, en dat in den korten tijd van nog geene drie jaren! Gewisselijk van Hem mogt daarna billijk gezegd worden: Hij was een profeet, krachtig in woorden en in werken, voor God en al het volk! (2)

Eer wij nu tot de overweging van 's Heilands lotgevallen overgaan, moeten wij bij zijn bedrijf, hetwelk wij ons voor oogen stelden, als bestaande in leeren en weldoen, nog eenige oogenblikken met onze peinzende aandacht ophouden.

Vooreerst dan moeten wij hier bij opmerken, dat het leeren van het volk bij Jezus de hoofdzaak werd gerekend, terwijl zijne wonderwerken, om het dus met eerbied te noemen, niet waren dan bijwerk.

(1) Matth. XII: 16. Marc. VI: 45. (2) Luc. XXIV: 19.

Wanneer wij de verhalen der Evangelisten doorlezen, ontdekken wij zulks ligtelijk: — dan valt het in het oog, dat de gesprekken en redevoeringen van den Heiland daarin veel meer plaats beslaan, dan de gezinngen door Hem volbragt. Verder, dat de Zaligmaker zich met opzet verledigde om de menschen te leeren, en Hij daar van het meeste werk maakte, ja daartoe alle gelegenheden zocht en aangreep; terwijl Hij zijne wonderdaden, als bij toeval, en in het voorbijgaan verrigtte. En trouwens. Hij was daartoe gekomen, ja daartoe met den H. Geest gezalfd, om eene blijde boodschap te brengen den zachtmoedigen, om uit te roepen het jaar van het welbehagen des Heeren. Hij was het licht der wereld (1), en zijne wonderwerken moesten alleenlijk dienen tot bewijzen, dat Hij waarlijk van God gezonden was, en om zijne leer te bevestigen.

Ja maar: terwijl zijne wonderwerken die bedoeling hadden, zoo waren zij tevens onderrigtingen voor het volk. Aan hetgene Hij tot genezing van lichaamskwalen deed, konden zij zien, wat hij tot behoudenis der ziel vermogt. Voor zoo verre zijne wonderen weldadig waren, konden zij er uit opmerken, dat Hij, de zoon des menschen, niet gekomen was, om te verderven, maar om te behouden; om te zoeken en zalig

(1) Jes. LXF: 1, 3. Joan. IX: 5.

te maken hetgene verloren was (1). Zoo moesten zij bij het aanschouwen en onder- vinden van Jezus wondermagt zeggen : waar- lijk Hij heeft onze krankheden op zich ge- nomen, en onze ziekten gedragen (2).

Ten tweede, mogen wij hierbij opmerken, dat de Zaligmaker zekerlijk nog veel meer heeft gedaan, dan leeren en krankten helpen, doch ook daarin zien wij dat het leeren bij Hem de hoofdzaak was.

Toen Hij openlijk te voorschijn trad, was Zijn eerste werk, dezen en genen tot Zijn gevolg te zoeken, en aan te nemen (3). Vervolgens koos Hij twaalf uit deze volge- lingen tot Zijne bijzondere vrienden en Apostelen (4), en daarna nog 70 anderen, welke Hij uitzond om te prediken en te leeren (5). Doch ieder begrijpt, dat dit alles in het naauwst verband stond met Zijn groote werk als leeraar van het volk.

Hij was een gezet bijwoner van de open- bare godsdienst (6), maar bij die gele- genheid gaf Hij meermalen de gewigtigste onderwijzingen aan het volk.

Bij den aanvang Zijner bediening zuiverde Hij den tempel van de kooplieden en wis- selaars, en herhaalde dat kort voor Zijn lijden, toen Hij eene plegtige intrede in

(1) Luc. IX: 5, 56. (2) Jes. LIII: 4. Matth. VIII: 16, 17.

(3) Joan. I: 37, 52. Luc. V: 4, 11. Matth. IX: 9, 10.

(4) Matth. X: 1, 42. (5) Luc. X: 1, verv.

(6) Joan. II: 23. Joan. VII, Luc. IV: 16.

Jerusalem had gedaan (1), en gaf toen ook gewigtige lessen.

Veeltijds bragt Hij geheele nachten door in stille eenzaamheid (2), en bereidde zich alzoo met diepe overpeinzingen en ootmoedige gebeden tot het werk, waartoe Hij was gezonden.

Voorts was Hij een vriend van de gezellige verkeerung. Hij ging ter maaltijd, waar Hij werd genoodigd, en woonde zelfs eene bruiloft bij (3), maar ook dan wist Hij aanleiding te vinden tot nuttig onderwijs.

Voor het overige had Hij allerlei ontmoetingen, en werd dan door den eenen, dan door den anderen, geduriglijk bezig gehouden.

Nu eens ontving Hij een gezantschap van Joannes den Dooper (4); dan eens een bezoek van Zijne moeder en bloedverwanten (5); eens bragt men kindertjes tot Hem opdat Hij dezelve zoude zegenen (6); op een anderen tijd kwam Petrus verlegen bij Hem, toen de ontvangers op het betalen der didrachmen drongen (7). Op eenen anderen tijd vervoegde Salome zich bij Hem met eene ongepaste begeerte (8); dan we-

(1) Joan. II: 13 22. Matth. XXI: 12, 13.

(2) Matth. XIV: 32, 24. Luc. V: 16. Matth. XIV: 22, 23.

(3) Matth. IX: 10. Luc. VII: 6, 50. Joan. II.

(4) Matth. XI: 2. (5) Luc. VIII: 19, 21. Matth. XII: 46.

(6) Matth. XIX: 10, 16. (7) Matth. XVII: 27, verv.

(8) Matth. XX: 20—28.

derom waren er, die Hem wilden volgen, doch het niet regt meenden (1); of die eenig verschil hadden, en zijne tusschenkomst begeerden (2). Niet zelden hadden de Apostelen het een en ander, waardoor zij Jezus aftrokken (3), en hoe menigmaal hebben de Farizeen en Schriftgeleerden, zijne booze vijanden, Hem allerlei lagen gelegd, allerlei strikken gespannen, het zij door eene overspelige vrouw voor Hem te stellen, of den schatting-penning Hem te toonen, en over het een en ander zijn oordeel te vragen (4), het zij dat zij Hem allerlei vragen en ingewikkelde voorstellen deden, als bij voorbeeld over Zijne zending en de bewijzen daarvan; over de wasschingen en reinigingen; over de echtscheiding en de opstanding uit de dooden (5).

Maar, wat het ook ware, van alles maakte Jezus zijn gebruik om aan zijne hoofdtak te beantwoorden; terwijl Hij de verspieters beschaamde, verdwaalden te regt hielp en aan opregte vragers voldeed, wist Hij alles tot nuttige leering aan te wenden. Zelfs terwijl hij het wee over de geveinsde Schriftgeleerden en Farizeën moest uit-

(1) Matth. I: 19, 22. Joan. XII: 20, 22.

(2) Luc. XII: 10, 21.

(3) Matth. IX: 14-17. Matth. XVIII: 1-11.

(4) Joan. VIII: 3, verv. Matth. XXII: 16, verv.

(5) Matth. XII: 8, verv. XVI: 1-4. Matth. XV: 1-22. Matth. XIX: 1-12. Matth. XXII: 20-22.

spreken, leerde Hij, wat ware deugd en godsdienst is, en wat er toe behoort, om in het Koninkrijk Gods te kunnen ingaan (1).

Ten derde: moeten wij (en het is niet moeijelijk) uit dit alles de trekken van Jezus grootheid opzamelen, en dezelve diep in ons geheugen inprenten.

Zijne rede was altijd met zout besprengd; zijn verkeer was altijd aangenaam en nuttig; zijn geheele leven was aan de verlichting, aan de vertroosting, aan de verbetering, aan de zaliging van menschen toegewijd, en hoe onvermoeid was Jezus onder de rustelooze bezigheid! ja, met welk eene bejaardheid, oplettendheid en vastheid van geest hield Hij steeds het oogmerk, waartoe Hij in de wereld was gekomen, onder het oog, zonder dat invallende omstandigheden, van welk eenen aard ook, Hem daarvan konden aftrekken, terwijl Hij die zelfs aan zijne taak dienstbaar maakte!

En, welk eene wijsheid straalt er door in zijn leeren! Het zij dat men let op den verhevenen inhoud van zijne leer, omtrent God en Goddelijke dingen, (2) hetzij dat men in aanmerking neemt, hoe Hij de gelegenheden zoo gepast wist te gebruiken; uit bekende en zienlijke dingen tot hooger op te leiden, naar aller vatbaarheid zich te schikken! Welk een geduld omtrent de

(1) Matth. XXIII. (2) Joan. I: 17, 18.

onverstandigen en tragen van harte! Welk eene zachtmoedigheid omtrent de tegen- sprekers, gepaard met mannelijken ernst jegens opzettelijke boozen en geveinsden! Welk eene nederigheid bij het doen der wonderwerken! Welk eene liefde en trouw, die Hem zoo ijverig, zoo aanhoudend maak- ten, zoo rusteloos bezig in dat alles! zoodat Hij zijn gemak, zijne nachtrust, ja zelfs wel eens het gebruik van spijs en drank daar- aan opofferde (1)!

Onze verwondering stijgt nog hooger, wanneer wij onzen Jezus beschouwen, als geheel vrij van alle zedelijk bederf. Geen onrein beginsel, geene ongeregelde drift was bij Hem. Hij was de deugd, de God- zaligheid zelfs, en, die heilige Jezus ver- keerde op dender duur van den morgen tot den avond, met zwakke, met onreine, met zondige schepsels, leefde in eenen kring, waar in Hij, uitgezonderd eenige weinige vrome Israëlitén, in welker geest geen bedrog was, niets anders aantrof, dan diepe onkunde en onvatbaarheid, jam- merlijke veroordeelen en wanbegrippen, vervaarlijke boosheid en verbastering. Met zulken was Hij gemeenzaam! at zelfs met tollenaars en zondaren (2), en bleef on- ophoudelijk aan hunne verlichting en ver- betering arbeiden. Wie twijfelt er een

(1) Joan. IV : 31, 42.

(2) Matth. IX : 11. Luc. XV : 2.

oogenblik aan, of Jezus gevoelde zijne waarde? Hij kende de zuiverheid en edelheid van Zijne bedoelingen. Hij was niet onbewust omtrent de verhevenheid van Zijne bestemming: maar wie staat dan niet verbaasd over de voorbeeldelooze menschenliefde, het eindeloos geduld, de laagnederbuigende inschikkelijkheid, de onbegrijpelijke bescheidenheid en vriendelijkheid, welke Hem tot het einde toe bijbleven? En dit alles blonk zelfs heerlijk uit, dan, wanneer Hij genoodzaakt was Zijne billijke verontwaardiging te openbaren (1).

Gewis, het gaat alle onze bevattingskracht te boven, wanneer wij in aanmerking nemen, dat de verhevene, de heilige Jezus, zich niet anders aan het gezelschap der menschen heeft onttrokken, dan wanneer Hij, nu of dan, geheele nachten in de eenzaamheid wilde doorbrengen, en dat om zich voor te bereiden voor de alleraandoenlijkste oogenblikken van Zijn leven; voor dat allerontzettendst lijden, waarin Hij zich zelve als een zoenoffer voor de schuld der menschen zoude opofferen, en aan het kruis Zijn leven afleggen: en wanneer wij dan nog daarbij bedenken, dat Hij met volle zekerheid vooruitzag, hoe alle deze Zijne liefde en trouwe, waarmede Hij zich zelve, zoo geheel en al, ten nutte van Zijn volk overgaf, door een aantal van hen

(1) Marc. III: 5.

met ondank zoude worden beloond, en velen hunner eenmaal zouden roepen: Kruist Hem! Kruist Hem! Voorzeker hierbij moeten wij aanbeddend uitroepen: o Jezus! wie is aan U gelijk?

Ja maar, wij verliezen ons zelven, wanneer wij Jezus beschouwen in Zijne hooge waardigheid, als Gods eigen, Gods geliefden Zoon. Alle de volheid der Godheid woont in Hem lichamelijk. Hij is God, geopenbaard in het vleesch, God, bovenal te prijzen in de eeuwigheid. En dat wist Hij als mensch; dat geloofde Hij; aan dat geloof hield Hij vast tot het einde toe! Hij, de Zoon van God, de Heer uit den Hemel, wilde onder menschen wonen, Zijne Goddelijke heerlijkheid onder de zwakke menschen verbergen, en een voorbeeld van nederigheid, zachtmoedigheid, verdraagzaamheid, inschikkelijkheid, dienstvaardigheid wezen!

Waarlijk, wij moeten, na alle deze trekken, Hem erkennen als onzen Heer, die in de gestaltenisse Gods zijnde, geen roof geacht heeft Gode even gelijk te zijn, maar zich zelven vernietigd heeft, de gestaltenisse van eenen dienstknecht aangenomen hebbende. Wij moeten Hem erkennen, die niet gekomen was om gediend te worden, maar om te dienen; die niet Zijne eere zocht maar de eere Zijns Vaders; en die het Zijne spijze rekende, den wil

te doen des Genen, die Hem gezonden had. Wij moeten Hem erkennen, als den Heere onze gerechtigheid; die de Wet Gods had in het midden Zijns ingewands, die Moses en de Profeten vervulde; die in alles is gehoorzaam geweest, en door Zijne volmaakte gehoorzaamheid, voor gevallen en diep bedorvene zondaars, het regt op het eeuwig leven heeft verworven.

Lieve vrienden! laat deze beschouwing van 's Heilands bedrĳf hier op aarde u een spoorslag zijn tot onderzoek der Schriften, die van Hem getuigen. Wij hebben u slechts eene korte schets van de hoofdzaken voorgehouden. Hebt gĳ eenigen lust, om te weten, of het waarlijk alzoo zij, leest het na in de vier Evangelien, welke gĳ hebt. Leest en herleest die, van het begin tot aan het einde, gĳ zult het alles aldaar in het breede vinden, en zien, dat wij niet te veel, maar veeleer te weinig hebben gezegd. En hebt gĳ deze schets met eenig genoeg gelezen, hoe groot zal uw vermaak, uwe verlustiging zijn, wanneer gĳ de onderwijzingen en groote daden zelve, waarvan wy slechts aanwijzing deden, met bedaardheid en oplettendheid naleest.

Laat ook deze beschouwing u hoogachting, liefde en vertrouwen omtrent Jezus inboezemen. Hoe waardig is Hij dat? Wie is aan Hem gelijk? Wie zoo groot, zoo

vol van liefde, zoo verbazend in wijsheid
 en magt, als Jezus? Het hooren van zijnen
 naam alleen moet eerbied inboezemen. Het
 berigt, dat Hij het geheele land doorging,
 leerende en goeddoende, moet het hart
 met liefde en hoogachting vervullen. Het
 denken aan zijne onbezweken liefde en
 trouw moet naar Hem uitdrijven, naar zijne
 gemeenschap doen rijkhalzen, en leeren
 aan Hem genoeg te hebben. o! Indien gij
 Jezus nog niet kent, of onverschillig om-
 trent Hem zijt, schaamt u over uwe onge-
 voeligheid. En gij, die Hem kent, schaamt
 en bedroeft u over uwe koelheid. Bidt
 toch, gij allen, wie gij zijt, dat de Heilige
 Geest u leere bekennen de liefde van
 Christus, die de kennisse te boven gaat.
 Voorts, erkent Jezus, als zijnde nog de-
 zelfde, die Hij was, toen Hij op aarde
 verkeerde. Ging Hij toen het geheele land
 door, leerende en goeddoende, nu is Hij
 steeds bij ons, met Zijn woord, met Zijne
 genade, met Zijnen Geest; verledigde Hij
 zich toen geheel en al, besteedde Hij zijn
 gansche leven om te leeren en wel te
 doen; al wat Hij is in zijne heerlijkheid,
 wil Hij nog voor menschen, voor zondaars,
 voor ons wezen. Maakte Hij toen geen
 onderscheid tusschen onbekend of vriend,
 aanzienlijk of gering, braaf of onbeschaafd;
 Hij maakt het nog niet. Begeert, wanneer
 gij onvatbaar zijt, of u in nood bevindt,

geene wonderen; maar stelt u in den weg van middelen, onderzoekt de Schriften, en klaagt uwe nooden aan den grooten Ontfermer, met ootmoed en met vertrouwen; Hij zal raad geven, zijn oog zal op u zijn; Hij zal de middelen zegenen, en ziel en lichaam beide behouden.

Eindelijk, was het leeren bij Jezus de hoofdzaak, en bevestigde Hij zijne Leer niet alleen met weldadige wonderwerken, maar ook met zijn voorbeeld; merkt dan op de leer van Jezus, welke gij in de Evangelien leest, en zoekt zijn voorbeeld na te volgen. Leert van Hem nedrig en zachtmoedig van hart te zijn, uzelve te verloochenen, en uw kruis op u te nemen, elkander, en alle menschen lief te hebben, en laat het uwe spijs zijn den wil te doen van den Hemelschen Vader. Zoo verre moet het met u komen, of gij kunt in het Koninkrijk van God niet ingaan; maar ook hieraan zal de wereld bekennen, dat gij ware volgelingen en leerlingen van Jezus zijt.

De lotgevallen van onzen Heer Jezus Christus.

Hetgeen den Heiland gedurende zijn verblijf op deze aarde wedervaren is, beantwoordt in geenen deele aan hetgene men zoude verwachten, de voortreffelijkheid en beminnesswaardigheid van zijn Persoon in aanmerking nemende.

Die zulk eene buitengewone wijsheid bezat, die zoovele voortreffelijke en beminnelijke hoedanigheden in zich vereenigde, die zulk eene verhevenheid en sterkte van geest aan den dag legde, moest die niet, te meer daar men zag dat alle dingen aan Hem onderworpen waren, tot de aanzienlijkste posten in zijn land verheven worden? Maar neen! het tegendeel had plaats, en, trouwens, Jezus Rijk was niet van deze wereld. Hij zocht geene aardsche grootheid, Hij ontweek het zelfs, wanneer men Hem Koning wilde maken (1).

Die bij zulk een beminnelijk karakter, zoo veel deed aan al het volk, zichzelf zoo geheel aan hen overgaf, allerlei kwalen door een enkel woord genas, en op zulk eene wijze leerde, dat ieder er verbaasd van stond, had die niet de vraagbaak, de lust, de vreugde van allen moeten zijn? Kon zulk een, die bij dat alles, zoo voorzigtig, zoo nederig, zoo zachtmoedig, zoo bescheiden, zoo liefstellig was, wel eenen eenigen vijand hebben? Wij zien het tegendeel. Zijn gerucht ging wel door het geheele land, maar dit verwekte juist den nijd der hoofden van het volk (2). Hij werd wel van duizenden toegejuicht, — *Hozanna's* veranderden weldra in *Kruist*

(1) Joan. XVIII: 36, en VI: 15.

(2) Matth. IV: 24 Joan. XI: 47. verv.

Hem! Kruist Hem (1)! en het aantal zijner bedekte en openbare vijanden was verbazend groot.

Die geen zonde gekend of gedaan heeft, die zoo getrouw was in het volbrengen van Zijns Vaders wetten, die zoo onberispelijk voorbeeldig was in menschenliefde en godzaligheid; Hij Gods eigen Zoon, Hij de Zoon, de geliefde Zoon des Vaders, in wien de Vader Zijn welbehagen vond, had die niet moeten zijn het begunstigd voorwerp eener bewarende en zegenende Voorzienigheid, welke Zijn pad geheel effen maakte, en het op alle stappen met licht, met eer, met genoegten omringden? Maar neen! wij zien Jezus diep vernederd, eenen man van smarte: Zijn geheele leven eene aaneenschakeling van moeite en verdriet, en het einde van hetzelfde den smadelijksten, den smartelijksten dood!

Slaan wij 's Heilands geheele levensloop gade, van Zijne kribbe tot aan Zijn graf, wij bespeuren niets, eenige weinige bijzonderheden uitgezonderd, dat naar menschelijk geluk gelijkt, als Hem te beurt gevallen; maar wij moeten Hem aanzien, als een voorbeeld van menschelijke ellende.

Wanneer wij Hem geheel op zich zelve beschouwen, ja, dan smaakte Hij gewisselijk, als een volmaakt heilig mensch, in de gemeenschap met God, in het beschou-

(1) Matth. XXI; 9, XXVII: 22, 23. Joan. XIX: 6.

wen der schepping, en in het volbrengen van alles wat liefde tot God en menschen vordert, eene vrede en eene vreugde, welke de kennisse te boven gaan; doch hier tegen stak het bitter lot, dat zijn deel was, zoo veel sterker af, en moest Hem des te gevoeliger treffen, des te dieper drukken.

Het is zoo: Hem werd, nu en dan, in den loop Zijner bediening, een genoegelijk oogenblik gegund, als wanneer God Hem openlijk getuigenis gaf van Zijn welgevallen in Hem (1). Wanneer dezen en genen, bij sommige gelegenheden, Hem doorslaande blijken van opregte dankbaarheid, zuivere liefde en ware hoogachting gaven (2); doch, hoe zeldzaam waren die oogenblikken! hoe kort! en hoe vaak werd het genoeg, dat Jezus alsdan smaakte, verbitterd door omstandigheden, welke Hem bedroefden (3)!

Wat was het voor het overige? Naauwe-lijks trad Hij de wereld in, of de last der behoefte drukte Hem. In den onaangena- men winter, op eene ongeschikte plaats geboren, was Maria, deels niet rijk zijnde, deels van hulp verstoken, niet in staat om haren Zuigeling zoo te koesteren, zoo te verzorgen, als wel behoorde. Bij ons liggen de burger kinderen wel in eene

(1) Matth. III: 16, 17. Luc. IX: 28—35. en

Joan. XII: 28, 29.

(2) Luc. VII: 36—50. Matth. XXVI: 6—8.

(3) Luc. VII: 36—50. Joan. XXI: 1, 3.

zachte en warme bakermat; Jezus lag in eene harde open beestenkrib (1).

Nog geen 2 jaren oud zijnde, moest Hij reeds als balling zwerven buitenlands, daar de achterdocht van Herodes, Maria noodzaakte de wijk met Hem te nemen naar Egijpte. Welk een bezwaar voor Zijne teedere kindsheid (2)! Wanneer wij in aanmerking nemen de bekrompene omstandigheden, waarin Jozef en Maria zich vermoedelijk bevonden, dan kunnen wij ligtelijk begrijpen dat de ligchamelijke opvoeding van Jezus niet ruim zal zijn geweest, en dat Hij voor een groot deel die gemakken en genoegens zal hebben gemist, welke onze ontluikende jeugd over het algemeen geniet: ja het lijdt geen twijfel, of Hij heeft waarlijk den last der armoede gevoeld, want Hij had inderdaad niets. Hij had geen vast verblijf, en moest uit de hand van anderen leven (3).

Maar toen Hij 50 jaren oud was, gebeurde Hem iets, hetwelk voor vleesch en geest allerzorgelijkst, allermoeijelijkst, en allernaangenaamst moest vallen. Zich voorbereidende tot het werk, waartoe Hij in de wereld was gekomen, is Hij 40 dagen lang geweest zonder spijs te gebruiken, en toen Hij op het laatst den honger gevoelde

(1) Luc. II: 17. (2) Matth. II: 13, 20.

(3) Matth. VIII: 20. Luc. VIII: 2, 3.

werd Hij op de listigste en hatelijkste wijze, door den Satan in verzoeking gebragt (1).

Deze strijd te boven zijnde trad Hij als leeraar openlijk te voorschijn, maar het scheen, als of alles zich vereenigde, om Hem het werk moeilijk, en het leven onaangenaam te maken.

Het geheele land doortrekkende, somwilen vrijwillig, om het licht der waarheid te brengen, daar het nog niet was opgegaan (2): somwilen gedwongen, om de lagen zijner vijanden te ontwijken (3), was Hij ook aan gedurige vermoeijenissen, aan de bezwaren van honger en dorst, aan de ongemakken van weder en wind blootgesteld (4).

Zijne bloedverwanten behandelden Hem met minachting; grievend moet het voor Hem zijn geweest, dat deze zelfs Hem niet herkenden in zijne waardigheid, Hem tergeden, Hem voor krankzinnig hielden (5).

Zijne Apostelen vermoeiden Zijn geduld, en deden Hem gedurig droefheid aan, door hunne aanhoudende onvatbaarheid, menigvuldige zwakheden en verkeerdheden (6).

(1) Matth. IV: 1—11.

(2) Joan. X: 16. Matth. IV: 13, 16.

(3) Matth. XII: 14, 15.

(4) Joan. IV: 6. Marc. IV: 35, 41. Luc. VIII: 22, 25.

(5) Marc. III: 21. Joan. VII: 5.

(6) Matth. XVI: 22, 23. Luc. XXII: 24. Joan. XVI, 5, verv.

De hoofden van het volk waren Zijne volslagene vijanden. Farizeën, Sadduceën, en andere leden van den grooten Raad der Joden hoezeer ook onderling verdeeld door verschillende gevoelens, vereenigden zich te zamen tegen Hem.

Waar Hij zich ook bevond om te leeren of wel te doen, zij waren er bij, of zonden eenigen af, als verspieders, in hope van iets tot Zijn nadeel te zullen ontdekken (1).

Zij leiden Hem niet slechts bedektelijk lagen, maar vielen zelfs openlijk op Hem aan. Al wat bittere haat en nijd bedenken kunnen, stelden zij in het werk.

Zij hinderden Hem in Zijne bediening, door allerlei spitsvinnige strikvragen, waarmede zij Hem in Zijne rede hoopten te vangen (2), door Zijne Goddelijke zending te betwisten (3), door hatelijke aanmerkingen over Zijne leer, Zijne wonderwerken, en het gedrag Zijner Apostelen (4). En gelijk zij den invloed Zijner leer, en de uitwerking van Zijne wonderwerken hier door niet weinig tegenstonden, zoo poogden zij het volk van Jezus af te trekken, door Hem uit te maken voor eenen Sabbathschender en verbreker van Moses wetten. Ja door Hem uit te schelden voor eenen duivelskunstenaar, eenen Samaritaan,

(1) Luc. XX: 20. (2) Luc. XX: 22.

(3) Matth. XVI: 1, 4. (4) Matth. IX: 10—15.

eenen bezetenen (1). Met zulk een boosaardig oogmerk namen zij zelfs het besluit, om ieder die zich onder het gevolg van Jezus voegde, en Hem als een Profeet, van God gezonden, erkende, in den ban te doen (2).

Met dit alles konden zij nog hun oogmerk niet bereiken. Hunne woede kon alleenlijk gekoeld worden in 's Heilands onschuldig bloed.

Verscheidene malen was Hij in gevaar van Zijn leven. Te Nazaret wilde men Hem van eene steilte werpen (3), meer dan eens hebben zij steenen opgenomen, om Hem te steenigen (4), allerlei middelen stelden zij in het werk om Hem van kant te helpen (5).

De achting, welke Jezus had onder het volk, deed wel die pogingen een en andermaal mislukken; doch dit neemt niet weg, dat deze gedurige vervolging Hem eene gestadige onrust baarde, en tot innig zielverdriet moest verstrekken; en deze teleurstellingen van hunnen toeleg verbitterden zelfs hunne woede. Zij kwamen eindelijk zoo verre, dat zij prijs op Zijn hoofd

(1) Luc. XIII: 14. Matth. IX: 4. Joan. VIII: 48.

(2) Joan. IX: 22. (3) Luc. IV: 28—30.

(4) Joan. VIII: 59 en X: 31.

(5) Joan. VII: 30, 44. Matth. XII: 14, 15.

Luc. XIX: 47, 48.

stelden (1). Ja zij hebben eindelijk hunnen wensch verkregen, en Jezus aan een kruis zien sterven.

En nu zijn wij gekomen aan de laatste oogenblikken van Jezus leven. Hier zien wij Hem van zijne vrijheid beroofd, als een misdadiger behandeld, en als een vloekwaardige gewelddadig om het leven gebragt. Dit moeten wij wat naauwkeuriger inzien, en met bedaardheid op het einde van dezen Regtvaardige letten.

De Heiland was nu in het drie en dertigste jaar van Zijn leven. Het Paaschfeest was nabij. De Joden namen nu stellig het besluit om zich meester van Zijn persoon te maken, en Hem ter dood te doen brengen, zoo ras het Paaschfeest zoude voorbij zijn. Maar wat gebeurde er? Op het onverwachtst bood Judas Iskariot, een van de twaalf Apostelen zich aan, om Jezus, Zijnen eigen, Zijnen getrouwen Heer, verraderlijk aan hen over te leveren.

In den nacht voor het Paaschfeest hield de Heiland zich met de overige elf Apostelen op in een hof Gethsemané geheeten, even buiten Jeruzalem gelegen; daar stond Hij doodelijke benaauwdheid uit, daar liep Hem het zweet, als groote droppelen bloeds, van Zijn ligchaam af, daar zocht Hij vruchteloos eenigen troost bij Zijne zwakke en afgetobde lievelingen; daar kroop Hij als

(1) Joan. II : 57. Matth. XXVI : 14, 15.

een worm over den grond, en bad tot driemalen toe: Vader! indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van mij voorbijgaan, doch niet gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt.

Hierop kwam Judas, vergezeld van eenen hoop soldaten en geregtsdienaars, welke hij geleidde; hij gaf het afgesproken teeken, en Jezus werd in de boeien geslagen.

Men voerde Hem naar Jerusalem. Hij werd voor den Raad gesteld, ondervraagd, beschuldigd en veroordeeld. Daar werden Zijne woorden verdraaid, en Hem wandaden aangetijgd, waaraan Hij geheel onschuldig was; daar werd Hij in het aangezicht geslagen, onredelijk gelasterd, onverhoord ter dood veroordeeld, en op de wreedaardigste wijze mishandeld.

De Joden nog bevreesd, dat het volk hetwelk zoo vele verpligting aan Jezus had, zich voor Hem in de bres zoude stellen, en Hem aan hunnen bloeddorst onttrekken, klaagden den Heiland bij den Romeinschen landvoogd aan, ten einde door het gezag van dezen hun oogmerk te bereiken. De Landvoogd vond de beschuldigingen ongegrond. De Joden hielden aan. Pilatus werd verlegen, en zocht zich van de zaak te ontdoen. Hij poogde te gelijk tot bevordering van zijn geweten, Jezus, en tot bevordering van zijn tijdelijk belang, de gunst der Joden te behouden. Ten dien

einde zond hij den geboeiden Jezus naar Herodes, als voor deszelfs vierschaar behoorende, doch deze zond Hem aan Pilatus te rug.

De landvoogd nam de toevlugt tot de gewoonte van het Paaschfeest. Hij gaf aan het volk de keuze tusschen Jezus en Barabbas, eenen oproermaker en moordenaar. Hij hoopte dat het volk, hetwelk Jezus in waarde hield, deszelfs vrijheid zoude begeeren. Te vergeefs! Terwijl de Regter, het voorstel gedaan hebbende, eene waarschuwendende boodschap van zijne huisvrouw ontving, maakten de Hoofden des volks zich die gelegenheid ten nutte, en ruiden de menigte op tegen Jezus, met dat gevolg, dat het volk riep: « weg met Jezus! Kruis Hem! en laat Barbabas los!»

Pilatus nam nog eene proef. Hij gaf bevel om Jezus te geeselen. Hij hoopte: dan zou men voldaan zijn. De Heiland werd geeeseld, en de geregtdienaars gingen verder dan hun bevolen was; de laagste spotternijen niet alleen, maar ook de wreedaardigste mishandelingen voegden zij bij de felste geeseling. De landvoogd vleide zich: nu zou het medelijden werken! Hij liet Jezus te voorschijn brengen, en zeide: « Ziet, de mensch!» Daar stond die zachte, die vriendelijke Jezus, die groote menschenvriend, die onvermoeide Wel-doener, rug en borst van een gereeten!

bont en blaauw geslagen! akelig bebloed van de scherpe doornekroon, die Hem op het hoofd gedrukt was, bevende en met wankelende knieën! Dan er was geen medelijden! Het volk, door de hoofden aangehitst, riep eenparig; » Kruis Hem! Kruis Hem!»

Het oproerig geschreeuw der Joden noodzaakte eindelijk den Stadhouder om het volk te wille te zijn. Hij sprak het vonnis uit: Jezus zou gekruist worden.

Nogmaals koelden toen de bedienden hunnen euvelmoed aan Jezus, door beschimping en mishandeling. Men voerde Hem, beladen met den kruisbalk, gevolgd van twee openbare hoosdoeners, welke ook de kruisiging moesten ondergaan, naar Golgotha. Men scheurde Hem de kleederen van het ligchaam, men hechte Hem, zoowel als de anderen, met nagelen vast aan het kruishout, men rigtte de moordpalen omhoog, en plaatste Jezus in het midden, als of Hij de voornaamste der misdadigers ware!

Aandoenlijk gezigt voor elk, die eenigzins een menschelijk hart bezat! Voor elk, die enig gevoel van dankbaarheid in zijn binnenste omdroeg! Vooral voor Jezus lievelingen! En zij waren er, zij stonden op Golgotha, zij zagen het aan, en treurden in stilte!

Maar, hoe ontzettend! de overigen waren

ongevoelig, zij juichten zichzelf toe over het verkrijgen van hunnen wensch.

Niet vergenoegd met de bittere smarten, welke Jezus leed in zijn ligchaam, hangende aan het hout, doorboorden zij Zijne ziel met de bitterste smaadredenen, zij scherpten hunne tongen als zwaarden, en bespotteden, ja tergden Hem. Priesters, Farizeën, Schriftgeleerden, gingen hier in voor. Omstanders, Krijgslieden volgden hun voorbeeld; ja zelfs een der genen, die mede gekruist waren.

Het was nog niet op het hoogst geklommen. Eene wonderbare duisternis, op het midden van den dag, vervulde alle harten met ontroering, en duurde drie uren lang, van twaalf ure, tot drie ure in den namiddag. Wat er gedurende dien tijd in het binnenste van onzen Verlosser is omgegaan, welk eenen zieleangst Hij moet geleden, welk een zwaren strijd Hij moet doorgestaan hebben, kunnen wij opmaken uit de narre klagt, welke Hij, toen de duisternis een einde nam, met luider stem liet hooren; Mijn God! Mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten!

Afgetobt, aamegtig, klaagde Hij vervolgens over Zijnen dorst. Men laafde Hem met gemijrrheden wijn, zuur als edik, bitter als galle; maar toen was het ook volbragt. Jezus zelf riep dit uit; beval vervolgens

Zijnen geest in 's Vaders handen, boog het hoofd voorover, en gaf den geest (1)!

Zóó bitter waren de lotgevallen van den Heere Jezus Christus, zóó akelig was Zijn einde! Wie kan het lezen zonder aandoening? Wie kan er aan denken zonder ontroering? Ja wie kan er de aandacht van afstrekken? Ook wij moeten er nog eene wijle over peinzen.

Zoude wel eenig sterveling, van het begin der schepping af tot op dit oogenblik toe, zulk eenen bitteren lijdenskelk gedronken hebben, als Jezus tot den bodem toe heeft uitgeledigd.

Vernedering en smarten waren Zijn onafgebroken deel, van Zijne geboorte tot aan Zijnen dood, de kleine tusschenpozingen van rust en genoegten kwamen in geene aanmerking bij de onaangenaamheden, die Hem gedurig kwelden.

Hij verteerde Zijne kracht, om het volk te verlichten en te beweldadigen, en Hij deed zulks met het beste oogmerk; geene verkeerdheid of onvoorzigtigheid, van Zijnen kant, gaven eenige aanleiding, om Hem kwalijk te bejegenen; wijsheid, voorzigtigheid, zachtheid, bescheidenheid, vriendelijkheid bestuurden en vergezelden alle Zijne redenen en daden, en nogtans werd

(1) Gij kunt dit alles nalezen bij Matth. H. XXVI en XXVII, bij Marc. H. XIV en XV, bij Luc. II. XXII en XXIII, en bij Joannes II. XVIII en XIX.

Hij miskend, beschimpt, gelasterd, tegengesproken, gekweld en tegengewerkt. Welk een ondraaglijk zielverdriet!

Ja maar, onuitsprekelijk, onnadenkbaar was het laatste lijden van den Heiland. Wat menschelijk ligchaam zou dat kunnen uithouden, hetgene Hij in Zijn ligchaam heeft uitgestaan? Het waken in Gethsemané! Het bloedzweeten! De afmatting, door het overvoeren van Gethsemané naar Jerusalem; van Annas naar Kajaphas, van Kajaphas naar Pilatus, van Pilatus naar Herodes; van dezen weder naar Pilatus; van het regthuis naar Golgotha! Het torschen van het kruis en de zweepslagen, de vuistslagen en geeselingen! De wonden van de doornekroon! de smarten der kruisiging, daar Hij met nagelen door handen en voeten aan het kruishout vastgehecht zijnde, de geheele zwaarte van Zijn ligchaam hier aan hangen moest, terwijl elke pijnlijke beweging, ieder krampscheuren, en de bloedstorting vermeerderden! Welke smarten, welke plagen voor dat ligchaam, dat buiten twijfel allergevoeligst was, smarten en plagen, nog verzaard door den invloed van de aandoeningen Zijner ziel op hetzelfde!

En dit alles komt in geene vergelijking bij het geene Zijne ziel gevoelde.

Hoe grievend moest Hem het verraad en het verderf van den trouwelloozen Judas vallen? Hoe bedroevend was de zwakheid

Zijner Apostelen voor Hem; inzonderheid de val van Petrus! Hoe smartelijk, dat zij, welke Hij verzocht had te waken met Hem, welke Zijnen angst aanschouwden, bij welke Hij troost zocht, Hem begaven en sluimerden! Hoe aandoenlijk, Zijne lieve leerlingen, Zijnen boezemvriend Joannes, Zijne teederhartige moeder Maria, welke Zijne kruisiging aanschouwden, daar te zien, en daarenboven te gevoelen, hetgeen zij gevoelden!

Hoe fel werd Zijne ziel doorboord door de verwijtingen, de smaaddredenen, de tergingen, waarmede Hij zoo onverdiend onder Zijne smarten overladen werd! Hoe bitter in plaats van troosttaal, en de betuiging van medelijden, niets dan spot en laster te moeten hooren!

En wie zal zijnen angst beschrijven, toen Hij in den hof den zwaarsten strijd gestreden heeft! Toen Hij, die de zijnen zoo zoo gaarne verschoonde, het niet voor hen verbergen kon, toen Hij, die er zich zoo gewillig aan overgaf, en door Goddelijke kracht ondersteund werd, er bijna onder bezweek, en bidden moest: «Vader, indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van mij voorbijgaan?» — Wie kan zich een denkbeeld vormen van hetgene Jezus gevoelde, toen Hij in deze klagten uitbrak: «Mijn God! Mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten!»

Dat alles leed Hij, die als een vervloekte aan het kruishout hing, en de schandelijkste en smartelijkste doodstraf droeg. Voorzeker alles, wat lijden heet, vereenigde zich in Hem; alle menschelijke ellende troffen Hem; al wat smartelijk valt en bitter is, kwam op Hem aan, en dat in den hoogsten trap, armoede, vermoeijenissen, ongemakken des levens, smaadheid van menschen, ondankbaarheid, trouwloosheid, helsche boosaardigheid spanden zamen tegen Hem, de felste ligchaamssmartten, en het bijtend zieleleed waren zijn deel; ja, Hij was van God en van menschen verlaten! Hij vondt geen medelijden. Nimmer heeft een mensch zoo veel geleden. geen martelaar heeft zooveel uitgestaan. Jezus was de man van smarte! Hij heeft in volle kracht den dood gesmaakt!

Maar dit alles moet ons des te meerder treffen; wanneer wij bedenken, dat Jezus geheel onschuldig was. Hij was de reine onschuld, de zuivere deugd zelve! In zijn hart was niets verkeerd, geen kwaad beginsel kleefde Hem aan; geene vatbaarheid zelfs voor eenige zonden had Hij! Verheven boven de zwaarste verzoekingten, was Hij volmaakt in gehoorzaamheid, onberispelijk in heiligheid, onnavolgbaar in liefde tot God en menschen. Zijn geheele leven, al zijn bedrijf had daarvan aan elk de blyken gegeven; en nederigheid en zachtmoedigheid

waren steeds de kroon van zijne deugd geweest; terwijl Hij aan allen weldeed en getrouw bleef aan zijne roeping. Die Hem in het geheel niet kent, die niets van zijne heiligheid en godzaligheid weet, die voor de eerste maal van zijn leven in de Evangelien leest de regtspleging bij Kajaphas, den Hoogepriester, en de wijze, waarop de Joden Pilatus hebben bewogen om Jezus ter dood te brengen, vindt zich getroffen door de onregtvaardigheid, welke in den geheelen handel doorstraalt. Hij ziet hoe de Joden zich telkens verlegen vinden, en als het ware zich in alle bogten wringen, om hun oogmerk te bereiken, en hij moet bij slot van rekening zeggen: gewisselijk deze Jezus kan niet schuldig zijn: ja, het was enkel nijd, het was enkel boosaardigheid van trotsche Joden, welke zijn licht niet konden verdragen. Pilatus zelfs gevoelde dit, en heeft meer dan eens openlijk Zijne onschuld betuigd, ja God zelf, hoezeer Hij het was, die al dit lijden bracht over Jezus, Zijnen Zoon heeft het verklaard, door de drie-urige duisternis en door de geduchte teekenen, welke den dood van Jezus oogenblikkelijk volgden; en de heidensche hoofdman zelf verstond de meening van deze Goddelijke verklaring (1). Zoo is dan Hij, die als Gods eigen en geliefde

(1) Joan. XVIII: 20—32. Luc. XXIII: 5, 13, 15. Matth. XXVII: 54.

Zoon, als vlekkeloos heilig mensch, de billijkste aanspraak had op de hoogste eer, en de ruimste genoegens van dit leven, in de diepste versmaadheid en bitterste smart verzonken!

Met verbazing intusschen, met aanbidding moeten wij staren op het gedrag des Heilands onder al dit lijden.

Geduld, lijdzaamheid, zachtmoedigheid, grootheid van geest, onbezweken teederhartigheid, standvastige menschenliefde, met vertrouwen op God, stille, volkomene, gansche vrijwillige, onderwerping, volmaakte gehoorzaamheid, zijn zoo vele parels aan de kroon van onzen gekruisten Heer. De wereld moge zich ergeren aan het kruis van Christus! of daarmede spotten, wij beklagen haar; de afzigtelijke doornekroon, welke 's Heilands gezegend hoofd bedekte, kan den glans van zijne verhevene deugden niet voor ons verbergen; dezelve schittert door al die scherpe prikkels, hoe digt in een gevlochten, door.

Wie kan den strijd des Heilands in Gethsemané beschouwen, strijd, waarin zijne liefde tot God en menschen, het gevoel der zwakke menschheid, den natuurlijksten afkeer van lijden en sterven, in de zwaarste beproeving overwon? Wie kan Hem aldaar hooren zeggen: Vader! niet gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt! zonder Zijne onvergelykelijke liefde en onderwerping te bewon-

deren (1)? Wie kan de zachtheid, waarmede Hij Zijne Apostelen, toen Hij vruchteloos bij hen vertroosting zocht, behandelde, opmerken, zonder Zijne grootmoedigheid te prijzen (2)? Wie kan hem zien, daar Hij zijne Goddelijke magt niet gebruikte tot eigene verdediging: maar wel, gelijk hij gewoon was, tot heilzame waarschuwing, en tot hulpe en beveiliging van anderen, daar Hij Zijnen hateren overschokken te gemoet gaat, en als een weerloos lam hun de handen toereikt, om zich te laten binden; maar te gelijktijd voor de Zijnen vrijgeleide begeert, en hun dat bezorgt, zonder verbaasd te staan over Zijne trouw! (3) Wie kan Hem volgen in de zaal van Kajaphas (4) en Zijn antwoord hooren aan dien ruwen knaap, die Hem in het aangezicht sloeg; (5) terwijl Hij op alle lasteringen, tegen Hem uitgebragt, zweeg, en hoezeer ook gescholden niet weder schold, zonder Zijne zachtmoedigheid te eerbiedigen (6)?

Het was geene laagheid, geene kleinhartigheid, welke Hem zoo lijdzaam, zoo zachtmoedig maakte. Neen! Hij gevoelde Zijne waarde, Hij was zichzelve Zijner heerlijkheid bewust (7). Zijne grootheid van geest openbaarde zich meer dan eens; on-

(1) Matth. XXVI: 39. (2) Marc. XIV: 40.

(3) Joan. XVIII: 3. Matth. XXVI: 52-54.

(4) Matth. XXVI: 55, 56. (5) Joan. XVIII: 22, 23.

(6) Matth. XXVI: 63. XXVII: 12-14. (7) Joan. XIII: 13.

der anderen, toen Hij den verrader aankondigde, in Zijne gesprekken met Pilatus, en toen Hij naar Golgotha werd geleid. ja toen Hij, aan het kruis hangende, aan den boetvaardigen boosdoender den Hemel verzekerde (1).

Aan den anderen kant weder, zoo groot van geest. Hij was teederhartig en menschlievend, en bleef dit tot den einde toe; geen onregt, geene terging, geene duldelooze smarten, konden Hem gemelijk maken, of Zijne liefde jegens anderen verkoelen. Meer was Hij begaan met het lot van anderen, dat met zijne eigene smarten. Het oog, waarmede Hij Petrus in de Zaal van Cajaphas heeft aangezien, Zijne bede voor Zijne moordenaars, Zijne zorg voor Maria, wijzen dit onder anderen aan (2).

Zijn vertrouwen, Zijne onderwerping, Zijne gehoorzaamheid wankelen niet; in den beangstigenden zielestrijd tegen vleesch en bloed, terwijl God Zijn aangezicht voor Hem verbergde, bleef Hij tot God als Zijnen Vader vlugten, en gaf zich aan Hem over. Verheven boven de terging van de lasteraars, boven de bestrijding van de hel, bleef Hij getrouw; in de akeligste duisternis riep Hij God aan, als Zijnen God, en den

(1) Joan. XIII: 27. XVIII: 34-37. XIX: 11. Luc. XXIII: 28. XXXI: 43.

(2) Luc. XXII: 61. Joan. XIX: 25-27.

adem uitblazende beval Hij Zijnen geest in Zijns Vaders handen (1).

Wanneer wij nu de som van alle deze aanmerkingen opmaken, dan moeten wij bij de uitkomst zeggen, « geen mensch werd ooit zoo diep vernederd, zoo zwaar gedrukt als onze Jezus, en geen mensch leed immer zoo onschuldig als Hij. Gewisselijk, zoo eenig schepsel alle de gevolgen der zonden heeft gedragen, en dat voor den schuldigen mensch, zoo is het Jezus.” Wanneer wij op zulk eene wijze de verhalen der Evangelisten lezen, dan kunnen we verstaan, wat Paulus meent, daar Hij zegt: dien, die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden regtvaardigheid Gods in Hem: en Petrus: Christus heeft ook eens voor de zonden geleden, Hij regtvaardig, voor de onregtvaardigen, opdat Hij ons tot God zoude brengen (2); en dan behoeven wij niet te vragen: kon dit met Gods regtvaardigheid bestaan, zulk een akelig lot te brengen over eenen onschuldigen, eenen volmaakt regtvaardigen? Neen. Dan zien wij Goddelijke regtvaardigheid en barmhartigheid allerlusterijkst verheerlijkt in dezen weg. Het lijdend, dat Jezus overkwam, was de straf, die de mensch verdiend heeft; deze trof

(1) Matth. XXVI: 30, 45. XXVII: 39, 44, 46.
Luc. XXIII: 46.

(2) 2. Kor. V: 21. 1 Petr. III: 18.

Hem, daar Hij voor de schuldige zondaars tusschentrad; de zonde van den mensch werd in Hem gestraft, opdat de schuldige zondaar zoude vrijgaan in Gods gerigt. Hij leed, Hij stierf, niet voor regtvaardigen, maar voor onregtvaardigen, opdat wij uit kracht van Zijne voldoening zouden verzoend worden met God, en, verzoend zijnde door Zijnen dood, zouden behouden worden door Zijn leven.

Ja, wanneer wij acht slaan, op die gewilligheid, waarmede onze Heiland zich aan al dat lijden overgaf, op die volkomene onderwerping, waarmede Hij het verdroeg, op dat vertrouwen, die menschenliefde, die gehoorzaamheid en godsdienst, welke Hem tot Zijn laatsten snik aan het kruis bijbleven, en wanneer we dan daarbij vergelijken het vereischte in de offerdieren, onder het Oude Verbond, waaraan geen gebrek mogt zijn (1), dan kost het weinig moeite, dit besluit op te maken: het lijden, dat Jezus heeft geleden, de dood, dien Hij gestorven is, was het eigenlijke offer, hetwelk voor de schuld van onze zonden kon voldoen; de Vader kon daarin volkomen welgevallen vinden, en zulk een offer in onze plaats aannemen.

Eindelijk, wanneer wij alle de bijzonderheden van Jezus lijden vergelijken, met de voorzeggingen, welke door de Profeten zijn gedaan omtrent den Messias, en wij letten

(1) Levit. XXII: 20—22.

op het bestuur der Voorzienigheid, waardoor dit alles, zelfs buiten en tegen den raad der Joden, zonder hun weten en zonder hunne bedoeling is vervuld geworden, (1) dan moeten we zeggen: Jezus is dat Lam, dat de Vader zichzelve ten brandoffer heeft voorzien. Wij zijn door het dierbaar bloed van Jezus, als een onstraflijk en onbevlekt Lam verlost. Hij is het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt (2).

Maar, laat ons den draad der geschiedenis weder opvatten. Wij hebben wel het einde van den regtvaardigen Jezus gezien, zoo als Hij, na een leven vol moeilijkheden, gelijk een vervloekte, aan een kruispaal gestorven is; doch wij zijn daarom nog niet aan het einde. — Neen, Zijne lotgevallen hebben met Zijnen dood een verbazenden keer genomen, en Zijne loopbaan strekt zich uit tot in de eeuwigheid!

De Joden hadden wel zich geleid met het vooruitzicht, dat het lijk van Jezus, gelijk dat van alle misdadigers, op Golgotha, verachtelijk, slechts met een weinig aarde in een kuil zou zijn bedekt geworden, maar neen; eene deftige begrafenis viel Hem te beurt. Josef van Arimathea, een aanzienlijk raadsheer, geholpen door den oversten

(1) Jes. LIII: enz. Matth. XXVI: 2, 3. Joan. XVIII: 32 enz.

(2) Gen. XXII: 3. 1 Petr. I: 19. Joan. I: 29.

Nicodemus, leide het ontzielde ligchaam in zijn eigen graf, en balzemde het lijk (1), en ook hierin kunnen wij de vervulling eener voorzegging omtrent den Heiland opmerken (2).

En wat gebeurde er op den derden dag? Het graf was met een zwaren steen gesloten, met het stadhoudelijk zegel verzegeld, en werd door eene krijgswacht bewaakt (3) en nogtans stond Jezus op, levend verrees Hij uit het graf, en is van de Zijnen gezien, van de Zijnen, die het niet konden, maar eindelijk moesten gelooven, dat Hij waarlijk was opgestaan (4). Ook dit was voorspeld (5). Jezus zelfs had het voorzegd (6), en de waarheid hiervan is nu reeds achttien eeuwen, tot spijt van het ongeloof, bevestigd.

Toen Jezus nu veertig dagen lang alle Zijne vrienden, (dan den eenen, dan den andere bezoekende,) ten volle overtuigd had, dat Hij leefde, begaf Hij zich met de Apostelen op den Olijberg; daar deelde Hij hun Zijne laatste bevelen mede, onder anderen, dat zij de geheele wereld moesten doorgaan, aan allerlei volken het Evangelie prediken, hen onderwijzen en doopen. Vervolgens hief Hij Zijne handen op, en

(1) Joan. XIX: 38—42. (2) Jes. LIII: 9.

(3) Matth. XXVII: 60—66. (4) Matth. XXVIII, Marc. XVI. Luc. XXIV. Joan. XX: en XXI.

(5) Ps. XVI: 10. (6) Matth. XVI: 21.

nam zegenend afscheid van hen. Daarop werd Hij door eene wolk opgenomen, en voer alzoó ten Hemel, dat zij het zagen; terwijl twee Engelen hun deze troostvolle verzekering gaven: » deze Jezus, die van u opgenomen is naar den hemel, zal alzoó komen, gelijk gij Hem hebt zien henen varen (1).”

Hoe het dan ook ga, het einde van den vromen en opregten van harte zal vrede zijn. Dat zien wij middagklaar uit de lotgevallen van den Heer Jezus Christus.

Hij is wel allerdiepst vernederd geweest, maar met des te meerder eere en heerlijkheid is Hij bekroond geworden.

De boosaardige Joden mogten Hem, als eenen valschen Profet, als een bedrieger, verwerpen; zij mogten Hem, op Zijne bekentenis, dat Hij de Zoon van God was, als een godslasteraar veroordeelen; God heeft Hem openlijk geregtvaardigd; door de Opstanding uit de dooden is Hij krachtiglijk bewezen de Zoon van God te zijn (2). Daar God Hem heeft opgewekt, heeft Hij ook de geheele leer van Jezus, alle Zijne woorden en alle Zijne voorzeggingen bevestigd.

Hij was wel een man van smarte. Hij had wel geene gedaante of heerlijkheid, Hij is wel met de overtreders geteld geweest, en heeft als de grootste boosdoender de

(1) Matth. XXVIII: 16-20. Luc. XXIV: 50, 51. Hand.

I: 3-11. (2) Rom. I: 4.

zwaarste doodstraf ondergaan; doch als een, die geene zonde gekend of gedaan heeft, of een, die volmaaktelijk alle gerechtigheid heeft vervuld, leeft Hij eeuwig in den hemel, aan Gods rechterhand. Trouwens Hij is overgeleverd om onze zonden, en opgewekt om onze regtvaardigmaking (1). Met de opstanding van Jezus verklaart God, dat bij Hem vergeving is, en in den hemel ingaande, heeft Jezus den hemel voor zondaren geopend.

ô Hoe aangenaam, hoe troostelijk is het voor elk, die een menschelijk hart in zijn binnenste omdraagt, vooral voor elk, die eenige achting, eenige liefde voor Jezus heeft, dat die regtvaardige, die beminnelijke, aldus over Zijne vijanden zegeviert, en voor Zijne schande dubbele eere, voor Zijn bitter lijden eeuwige hemelvreugd geniet!

Hoe heerlijk, hoe statiglijk moet de intrede van Jezus in den hemel zijn geweest! Hoe onuitsprekelijk de vreugde van Engelen en zalige zielen! Welk eene vertooning, toen Hij als mensch daar tot den troon der goddelijke heerlijkheid naderde; toen Hij, die op deze aarde arm, gering en veracht was geweest, en als een gevloekte, naakt aan een kruis had gehangen, zich plaatste op den troon, om alle magt in hemel en op aarde uit te oefenen! Toen

(1) Rom. IV; 25.

Hij, wien een Engel in Gethsemané als een worm over het stof had zien kronkelen, door alle de Engelen werd aanbeden!

Wie kan zich een denkbeeld vormen van de wijze, waarop de Vader zijn welgevallen betoonde aan Jezus over het geen Hij gedaan en geleden had, en van hetgene Jezus daarbij in zijn hart gevoelde? Doch laat ons niet gissen; houden wij ons aan hetgene geschreven staat! Wij weten, dat God den Heer Jezus heeft gezet tot zijne rechterhand in den hemel, verre boven alle overheid en magt en kracht en heerschappij, en allen naam, die genaamd wordt, niet alleen in deze wereld, maar ook in de toekomst; en heeft alle dingen aan zijne voeten onderworpen, en heeft Hem der gemeente gegeven tot een hoofd boven alle dingen, welke Zijn ligchaam is, en de vervulling des genen, die alles in allen vervult (1). Dit weten wij, dat Hij deze heerlijkheid, magt en heerschappij voor zich zelve, heeft verdiend door Zijne volmaakte gehoorzaamheid, en dat Hij dezelve bezit en uitoefent tot zaligheid van elk, die in Hem gelooft, en Hem als zijnen Heer erkent; want omdat Jezus, die, in de gestaltenisse Gods zijnde, geenen roof geacht heeft Gode even gelijk te zijn, zich zelve heeft vernietigd, de gestaltenisse eens dienstknechts aangenomen hebbende, en den

(1) Eph. I: 21-23.

menschen gelijk geworden is, ja in gedaante gevonden als een mensch, zich zelven heeft vernederd; gehoorzaam geworden zijnde tot aan den dood, ja den dood des kruises; daarom heeft God Hem ook uitermate verhoogd, en heeft Hem eenen naam gegeven, die boven allen naam is, opdat in den naam van Jezus zich zouden buigen alle kniën der genen, die in den hemel en op de aarde, en die onder de aarde zijn, en alle tongen zouden belijden, dat Jezus Christus de Heer zij, tot heerlijkheid Gods des Vaders (1).

Laat dan toch ook onze tongen zijnen naam belijden, maar laat vooral ons hart Hem eeren, en onze geheele wandel blijken dragen, dat wij Hem erkennen, als onzen Heer en Heiland! Och! mogt zijn heil bekend worden aan alle einden der aarde, en alle Heidenen Hem aanbidden!

Laat toch dat bitter lijden en sterven van den Heer Jezus Christus de eenige en vaste grond zijn van ons vertrouwen, hoe zullen wij anders voor God onzen rigter bestaan? Wij arme, diep gevallen, doodschuldige zondaars! Neen, er is geen naam onder den hemel, die onder de menschen gegeven is, door welken wij moeten zalig worden; de zaligheid is in geen anderen (2).

Het bloed van Jezus Christus Gods zoon reinigt ons van alle onze zonden (3); dat bloed

(1) Phil. II: 6-11. (2) Hand. IV: 12. (3) 1 Joan. I: 7.

reinigt de conscientie volkomen van doode werken, om den levenden God te dienen (4).

Hierop kan de grootste zondaar ten volle gerust zijn: Jezus heeft den vloek weggenomen, aan alle de eischen der goddelijke gerechtigheid genoeg gedaan, en leven en zaligheid voor zondaars verworven; die op dezen rotssteen bouwt zal niet beschaamd worden; die op het woord der verzoening zich verlaat, die zich daarmee gerust stelt, die zal zich niet bedrogen vinden. Die in den Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven.

Troost u voorts, Christenen! onder alle vernederingen, smarten, bezwaren, welke u mogten treffen, en beurt het hoofd omhoog. Wat kan u drukken, dat Jezus niet in volle kracht gevoeld heeft? Is de discipel meer dan zijn meester, heeft Hij niet den lijdensbeker tot op den bodem uitgedronken? Werd Hij niet verbrijzeld als een zondaar, terwijl gij als kinderen wordt gekastijd ten uwen nutte? Hij weet immers, wat gij noodig hebt, in alles gelijk gij, doch zonder zonde, verzocht zijnde en kan dus behoorlijk medelijden hebben, en te hulpe komen den genen, die verzocht worden (1). Dewijl wij dan eenen grooten Hoogepriester hebben, die door de hemelen doorgedaan is, namelijk Jezus, den Zone Gods, zoo laat ons met vrijmoedig-

(1) Hebr. IX: 13, 14. (2) Hebr. II: 18. IV: 15.

heid toegaan tot den troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen, en genade vinden, om geholpen te worden ter bekwamer tijd (1).

Leert ook van Hem, u zelve verloochenen en uw kruis op u nemen. Zoekt toch navolgers te zijn van Zijne stilheid, Zijn geduld, Zijne onderwerping en Zijn onwankelbaar vertrouwen. Hij zorgt voor u, Zijn oog is op u; door Zijn lijden heeft hij te weeg gebragt, dat alle ding u ter zaligheid moet dienen; Hij, wien alle magt gegeven is in hemel en op aarde, bewaart u! Hij, die voor al uwe schuld voldeed, en u het leven verwierf, bidt voor u, en wij hebben die belofte, dat, indien wij verdragen, wij ook met Hem zullen heerschen (2).

Wie heeft ooit het kruis Jezus achteraan gedragen, wie heeft ooit in Zijne voetstappen gewandeld, die niet bij de uitkomst, gelijk Hij, met eere bekroond, met vrede omringd is geworden? Door het geloof in Hem hebben zoo velen van vroeger en later tijd zich zelve geheel aan God overgegeven, en zich alles getroost; maar ook de wereld overwonnen. Daarom dan ook, alzoo wij zoo groot eene wolk van getuigen rondom ons hebben liggende, zoo laat ons afleggen allen last, en de zonde,

(1) Hebr. IV: 14-16.

(2) 2 Tim. II: 13.

die ons ligtelijk omringt, en laat ons met lijdzaamheid loopen de loopbaan, die ons is voorgesteld; ziende op den oversten Leidsman en Voleinder des geloofs Jezus, welke voor de vreugde, die Hem was voorgesteld, het kruis heeft verdragen, en de schande veracht, en is gezeten aan de rechterhand des troons Gods (1).

Nu dan! lezer! wie gij zijt! leeft gij nog vervreemd van God en Christus, afkeerig van ware deugd en Godsvrucht. Ai! zie het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt! Zie op den gekruisten Jezus, hoor het woord des vredes, en laat u met God verzoenen! Kent gij Jezus, verstaat gij de kracht van Zijnen dood en opstanding, hoop dan ook volkomenlijk op Zijne genade. Dewijl Hij uw Heer is, zoo buig u voor Hem neder. Heeft Hij u zoo lief, heb Hem weder lief; laat Zijne liefde u dringen. Lijd en strijd, en wacht van Hem uwe hulpe en uw heil, uw licht en uwe kracht. Voleindig uwe heiligmaking in de vreeze Gods. Hij zal u niet begeven, noch verlaten, en eenmaal zal men van u zeggen: deze zijn het, die het Lam volgen waar het henen gaat.

(1) Hebr. XII: 1, 2.

Jezus Christus! God en mensch!
 Heiland, aller Heid'nen wensch.
 Hope en troost van Isrëls zaad,
 Onze heul en toeverlaat!

Groote Jezus! rijk in eer,
 Aller Eng'len Vorst en Heer,
 Heerscher op des Hemels troon,
 's Vaders eenwige eigen Zoon!

Heil'ge Jezus! onbevlekt,
 Door geen zondenschuld bedekt,
 Voorbeeld van de reinste deugd,
 Eng'len lof en menschen vreugd!

Wijze Jezus! Wereldlicht,
 Bron van Godd'lijk onderrigt,
 Leeraar der gerechtigheid,
 Die op 't spoor ten leven leidt!

Teed're Jezus! vol van magt,
 Die der armen leed verzacht,
 Smart van ziekte en dood ontbindt,
 Wonderdoende Menschenvrind!

Trouwe Jezus! Godd'lijk Lam,
 Dar de zonden op zich nam,
 Die met uw onschuldig bloed,
 Voor ons misdrijf hebt geboet!

Dierb're Jezus! die nu leeft,
 En ons 't eeuwig leven geeft,
 Door genadeheerschappij!
 Jezus! wie. wie is als Gij?

Neen! in hemel of op aard
 Is geen schepsel ons iets waard;
 Gij alleen in vreugd en smart
 Zijt de rotsteen van ons hart.

Gij ons leven; Gij alleen
 Onze Leidsman anders geen,
 Die ons licht en sterkte geeft,
 Daar ons hart genoeg aan heeft.

Lof, aanbidding, liefde, dank,
 Worde U, al ons leven lang,
 Door ons, en ons nageslacht
 Nu, en eeuwig toegebracht!